

Univerzita Karlova v Praze

Filozofická fakulta

Ústav světových dějin

Bakalářská práce

Zuzana Šimonová

Rasové nepokoje ve Velké Británii na konci 50. let 20. století

Race Riots in Great Britain at the End of the 1950s

Praha 2014

Vedoucí práce: PhDr. Jaromír Soukup, Ph.D.

Chtěla bych poděkovat vedoucímu mé bakalářské práce PhDr. Jaromíru Soukupovi, Ph.D. za cenné rady a připomínky a za čas, který mi věnoval. Dále bych chtěla poděkovat Anežce Eliášové a Kateřině Chundelové za pomoc s úpravou a korekturou textu.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracovala samostatně, že jsem řádně citovala všechny použité prameny a literaturu a že práce nebyla využita v rámci jiného vysokoškolského studia či k získání jiného nebo stejného titulu.

V Praze dne 31. července 2014

.....
Zuzana Šimonová

Klíčová slova

Rasové nepokoje, Velká Británie, imigrace, padesátá léta

Key words

Race Riots, Great Britain, Immigration, The 1950s

Abstrakt

Bakalářská práce analyzuje příčiny, průběh a důsledky rasových nepokojů ve Velké Británii na konci 50. let. Věnuje se okolnostem imigrace na Britské ostrovy po druhé světové válce, zejména přistěhovalectví z Britské Západní Indie, jejíž obyvatelé dominovali v 50. letech imigraci z tzv. Nového Commonwealthu. Pozornost je zaměřena na rostoucí antipatii většinové společnosti vůči karibským přistěhovalcům, jejichž přítomnost byla spojována s řadou problémů, zejména však v oblasti bydlení. V této i v dalších oblastech života v Británii se imigranti setkávali s předsudky, diskriminací i fyzickými útoky. Hlavní důraz je kladen na eskalaci napětí během léta 1958 a průběh rasových nepokojů v Nottinghamu a Notting Hillu na přelomu srpna a září 1958, jež otřásly Británií. Závěrečná část bakalářské práce analyzuje reakci britské společnosti na rasové nepokoje a jejich dopad na karibskou komunitu.

Abstract

This bachelor thesis analyzes the causes, course, and consequences of the race riots in Great Britain at the end of the 1950s. The text concentrates on the conditions of immigration to the British islands after the World War II, especially immigration from the British West Indies, citizens of which dominated the immigration of the so called New Commonwealth in the 1950s. Attention is focused on growing antipathy of the majority of society against Caribbean immigrants whose presence was linked to a range of problems, particularly in the area of housing. In this and other areas of life in Britain, the immigrants were encountering prejudice, discrimination, and physical attacks. Main emphasis is laid on the escalation of tensions during the summer 1958 and the course of the race riots in Nottingham and Notting Hill at the turn of August and September 1958 which shook the whole Britain. The final part of the bachelor thesis analyzes the reaction of British society to the race riots and their impact on the Caribbean community.

Obsah

1	Úvod	7
1.1	Cíl a struktura práce	8
1.2	Rozbor pramenů a literatury	9
2	Imigrace do Velké Británie po druhé světové válce	11
2.1	Imigrace z Evropy	11
2.2	Imigrace ze zemí Nového Commonwealthu	14
3	Vztahy mezi většinovou společností a karibskými přistěhovalci	19
4	Rasové nepokoje v Nottinghamu a Notting Hillu 1958	28
4.1	Rasové nepokoje v Nottinghamu	29
4.2	Rasové nepokoje v Notting Hillu	31
4.3	Smrt Kelsa Cochranea	37
5	Důsledky nepokojů	39
5.1	Reakce britské společnosti	39
5.2	Dopad nepokojů na karibskou komunitu	42
6	Závěr	44
	Seznam literatury	47
	Příloha	53

1 Úvod

V dlouhé historii přistěhovalectví na Britské ostrovy se výrazným předělem stala druhá světová válka. Socioekonomické podmínky v zemích tzv. Nového Commonwealthu¹ spolu s nedostatkem pracovních sil ve Velké Británii vedly v poválečném období k příchodu dosud nevídaného množství barevných² přistěhovalců.

Za počátek masové imigrace z Nového Commonwealthu je pokládán příjezd parníku *Empire Windrush* z Karibiku v roce 1948 se 492 pasažéry na palubě. Výraznější nárůst počtu barevných imigrantů však Británie zaznamenala až od poloviny 50. let.

Barevní imigranti, mezi nimiž v 50. letech výrazně převažovali obyvatelé Britské Západní Indie³, se usazovali zejména ve zchátralých centrech průmyslových měst. Nově příchozí se setkávali s diskriminací a předsudky v běžném životě, zaměstnání a na trhu s nemovitostmi. K největšímu napětí mezi většinovou společností a imigranty docházelo právě v oblasti bydlení, kterého byl v poválečné Británii vážný nedostatek. Jejich přítomnost byla navíc spojována s celkovým úpadkem čtvrtí a zvýšenou kriminalitou.

Během roku 1958 se začaly množit izolované útoky na barevné přistěhovalce v Londýně i v Nottinghamu, v místech, která se na sklonku léta toho roku stala dějištěm do té doby největších rasových nepokojů ve Velké Británii. Vina za jejich rozpoutání byla svalována na mladistvé delikventy, nebo byly vysvětlovány jako extrémní reakce společnosti na vysoký počet barevných imigrantů. Vyvolaly diskuzi o omezení přistěhovalectví z Nového Commonwealthu a otrásly představami karibské komunity o Velké Británii jako „mateřské zemi“ a o jejich postavení v britské společnosti.

¹ Termínu „Nový Commonwealth“ se používá zejména pro bývalé britské kolonie v Západní Indii, Asii (hlavně Indie a Pákistán), Africe a také pro samostatné státy, které vznikly na jejich území po druhé světové válce. V literatuře, i v mé práci, se tohoto termínu užívá i pro země, které byly v 50. letech de facto stále integrální součástí impéria a do Commonwealthu vstoupily jako samostatné státy mnohem později. Za Starý Commonwealth jsou označovány státy Kanada, Austrálie a Nový Zéland.

² Jsem si vědoma možných negativních konotací termínů „barevný“ (*coloured*) či „černý“ (*black*) v českém jazyce, avšak jedná se o překlad dvou nejčastěji používaných termínů v anglicky psané literatuře pro „nebílé“ obyvatelstvo. Více k této problematice viz HIRO, D., *Black British, White British. A History of Race Relations in Britain*, London 1992, s. vii-ix.

³ Britská Západní Indie (dále též Západní Indie) je označení pro území v Karibiku, která byla součástí Britského impéria. Patřila mezi ně pevninská území Britský Honduras a Britská Guyana, dále Barbados, Bahamské ostrovy, Jamajka, Trinidad a Tobago a Britské Návětrné a Závětrné ostrovy.

1.1 Cíl a struktura práce

Práce se zabývá analýzou okolností, za kterých propukly rasové nepokoje ve Velké Británii na konci 50. let 20. století. Věnuje se zejména období od konce druhé světové války do roku 1958, kdy propukly nepokoje v Nottinghamu a v Notting Hillu a období bezprostředně poté.

Zaměřila jsem se na analýzu vývoje poválečné imigrace na Britské ostrovy s důrazem na přistěhovalectví ze Západní Indie, jejíž obyvatelé tvořili v 50. letech hlavní část přistěhovalců z Nového Commonwealthu. Dále jsem analyzovala přístup Britů k imigrantům a to zejména v oblastech zaměstnání a bydlení.

Práce se soustředí na události přelomu srpna a září 1958. Analyzuje nárůst napětí mezi částí hostitelské společnosti a barevnými imigranty. Dále se zabývá průběhem samotných nepokojů – podílem jednotlivých složek společnosti na násilí. Řeší bezprostřední dopad nepokojů na politické dění v Británii, přístup k imigraci a vliv událostí na karibskou komunitu.

Úvodní kapitola pojednává o poválečné imigraci na Ostrovy, která byla do značné míry ovlivněna nedostatkem pracovních sil. V první části se zabývám přistěhovalectvím z kontinentální Evropy a z Irska. Druhá část se pak věnuje počátkům barevné imigrace do Británie. Analyzuje socioekonomické příčiny, které ovlivnily příchod obyvatel Karibiku do Velké Británie a nárůst jejich počtu od poloviny 50. let.

Další kapitola se zabývá problematikou usazování imigrantů v Británii. Čím vyšší byl počet přistěhovalců, tím více Britů se s nimi dostávalo do kontaktu. Jejich interakce byly do značné míry ovlivňovány britskou imperiální zkušeností a zakořeněnými předsudky vůči barevným imigrantům. Nově příchozí se setkávali s diskriminací v zaměstnání i na trhu s bydlením, kde bylo napětí umocněno poválečným nedostatkem bytů v Británii. V závěru této kapitoly se pak věnuji fenoménu tzv. *Teddy Boys*, kterým byla často připisovaná odpovědnost za rozpoutání nepokojů v Nottinghamu a v Notting Hillu. Důležitým faktorem, který měl vliv na situaci v Notting Hillu byla přítomnost krajně pravicových skupin.

Následující kapitola se zabývá stupňováním napětí v oblastech, které se zanedlouho měly stát dějištěm rasových nepokojů. Analyzuje průběh nepokojů v Nottinghamu, které časově předcházely událostem v Londýně o týden později. Další část kapitoly se věnuje událostem v Notting Hillu. Nakonec se zabývám okolnostmi

vraždy Kelsa Cochranea, kterou dělí od hlavního dění devět měsíců – je však s nepokoji spojována a je považována za jakýsi dovětek k nim.

V poslední kapitole se věnuji hodnocení nepokojů ze strany různých složek britské společnosti a analyzuji jejich dopad na politickou debatu o imigraci. Dále se věnuji tomu, jak ovlivnily karibskou komunitu, její postoj k Británii a vnímání vlastního postavení vzhledem k většinové společnosti.

1.2 Rozbor pramenů a literatury

Ve své práci jsem pracovala s primárními i sekundárními prameny. Díky digitalizovanému archivu novin *The Manchester Guardian* a *The Observer* jsem měla možnost do své práce zahrnout údaje z dobového tisku a alespoň částečně vypořádat způsob, jakým o událostech informoval. Dále jsem měla k dispozici záznamy z jednání vlády (*Cabinet Papers*), které byly cenným zdrojem informací o postoji politických představitelů k rasovým nepokojům a k imigraci.

Sekundární literatura k tématu je téměř výhradně v angličtině. Z české provenience se tématu poválečné imigrace věnuje ve své diplomové práci *Přistěhovalectví do Velké Británie v letech 1945–1971. Příspěvek k dějinám ostrovního státu ve 20. století* (Praha, 2008) Michaela Simonová. Dalšími zdroji v češtině jsou pak překlady obecných monografií jako například práce Stephena Inwooda *Historie Londýna* (Praha, 2003), která byla důležitým zdrojem informací o poválečné bytové situaci v Londýně.

Literatury k poválečnému vývoji ve Velké Británii je velké množství. K pochopení hospodářské situace pro mě byla velmi přínosná práce Aleca Cairncrosse *Years of Recovery. British Economic Policy 1945–51* (London, 2006). Pro přehled historie Británie od poloviny čtyřicátých let do konce let padesátých jsem využila vybrané kapitoly ze dvou knih Davida Kynastona *Austerity Britain 1945–51* (London, 2007) a *Modernity Britain. Opening the Box, 1957–1959* (London, 2013).

Problematikou poválečné imigrace na Britské ostrovy se zabývá řada autorů. Komplexní monografie Cecila Holmese *John Bull's Island. Immigration and British Society 1871–1971* (London, 1994) poskytuje podrobný přehled historie přistěhovalectví z Irska, kontinentální Evropy i Nového Commonwealthu a spolu s knihou od Roberta Windera *Bloody Foreigners. The Story of Immigration to Britain* (London, 2007) mi poskytla cenný přehled.

Detailní analýzu imigrace z Nového Commonwealthu předkládá Dilip Hiro ve své práci *Black British, White British. A History of Race Relations in Britain* (London, 1992). Pro pochopení vztahu obyvatel Západní Indie k Británii, zejména konceptu „mateřské země“, byla zásadní kniha bratrů Phillipsových *Windrush. The Irresistible Rise of Multi-Racial Britain* (London, 1999). Autoři se v knize zaměřili na různé aspekty života karibských přistěhovalců ve Velké Británii, s důrazem na výpovědi současníků, které se prolínají s textem autorů.

Ačkoliv se poválečné imigraci z Nového Commonwealthu a zkušenosti barevných přistěhovalců ve Velké Británii věnuje řada autorů, rasovými nepokoji z roku 1958 se většinou zabývají pouze okrajově. Stěžejní prací k problematice je kniha od Edwarda Pilkingtona *Beyond the Mother Country. West Indians and the Notting Hill White Riots* (London, 1988). Pilkington se vedle karibské imigrace zabývá zevrubně otázkami diskriminace, situací na trhu práce a nemovitostí v Británii v 50. letech 20. století. Následně analyzuje okolnosti rasových nepokojů a jejich samotný průběh. Vedle Pilkingtonovy monografie byla cenným zdrojem informací o průběhu nepokojů a policejního postupu během nich kniha Tonyho Moora *Policing Notting Hill. Fifty Years of Turbulence* (Sherfield-on-Loddon Hook, 2013).

Pro dílčí témata byly pro mou práci důležité články z internetových databází *JSTOR*, *ProQuest* a *SAGE Publications*. Velkým přínosem byly například studie G. C. K. Peache *West Indian Migration to Britain and Factors Affecting the Distribution of West Indians in Great Britain*, které analyzují faktory, jež ovlivňovaly usazování karibských imigrantů ve Velké Británii.

2 Imigrace do Velké Británie po druhé světové válce

Druhá světová válka byla katalyzátorem mnoha změn ve světě i v Evropě, Velkou Británií a její impériem nevyjímaje. Vysoké náklady na vítězství ve dvou světových válkách podkopaly velmocenskou pozici Británie, která již nebyla dále schopná financovat obranu své rozsáhlé koloniální říše. Uspěšný odchod Britů z Indie v srpnu 1947 a z Palestiny v roce 1949 zanechal oblasti v chaosu a s řadou nevyřešených otázek.⁴ Zároveň předznamenal rozpad Britského impéria a ztrátu britského postavení velmoci ve světě, která se nejzřetelněji projevila v tzv. suezské krizi.⁵

Výraznou poválečnou proměnou neprocházelo jen impérium, ale i samotné Britské ostrovy. Přestože měla Velká Británie za sebou dlouhou historii přistěhovalectví, bezprecedentní rozsah poválečné imigrace, zejména té z Nového Commonwealthu, měl dalekosáhlé důsledky pro poválečný vývoj na Ostrovech.

2.1 Imigrace z Evropy

Poválečná obnova Británie a britské ekonomiky vyžadovala nasazení dodatečné pracovní síly. Vzhledem k vysokému zahraničnímu dluhu, nepříznivé platební bilanci a nedostatku zahraniční měny se počítalo s nasazením dodatečných pracovníků zejména v odvětvích, která mohla přímo či nepřímo zvýšit export a snížit objem importovaného zboží. Tato odvětví, mezi něž patřila například těžba uhlí, textilní průmysl nebo zemědělství, se však potýkala s nedostatkem pracovních sil. Britové se práci v těchto dalších odvětvích vyhýbali, protože byla neatraktivní z hlediska náročnosti, nízkých platů či zdravotních rizik.⁶

I přes demobilizaci velkého množství vojáků se Velká Británie navíc potýkala s úbytkem celkového počtu pracujících, který za období od června 1945 do konce roku

⁴ FERGUSON, N., *Britské impérium. Cesta k modernímu světu*, Praha 2007, s. 371. Více k rozpadu Britského impéria viz JUDD, D., *IMPÉRIUM. Britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*, Praha 1999.

⁵ Společnou intervenci Británie, Francie a Izraele v Egyptě v roce 1956 v reakci na Násirovo znárodnění Suezského průplavu USA odsoudily. Zhroucení libry donutilo Brity obrátit se na Spojené státy s žádostí o finanční pomoc, ty ji však podmínily bezpodmínečným stažením britských jednotek z Egypta. Více viz WANNER, J., *Bitva o Suez. Studená válka, druhý arabsko-izraelský konflikt a britsko-francouzská intervence v Egyptě*, Praha 2006.

⁶ STEINERT, J. D.; WEBER-NEWTN, I., *German Migrants in Post-War Britain. An Enemy Embrace*, London 2006, s. 8–11.

1946 klesl o více než 1,2 milionu.⁷ Odliv pracovní síly byl ze značné části zapříčiněn odchodem vysokého počtu žen a starších lidí ze zaměstnání po skončení války, ale také velkým množstvím emigrujících Britů, kteří většinou odcházeli do bývalých britských dominií.⁸ Situaci na pracovním trhu navíc komplikovalo snížení počtu mladých pracujících, které bylo důsledkem prodloužení školní docházky na 15 let v roce 1947.⁹

Ve snaze vyřešit situaci, v níž nedostatek pracovních sil brzdil poválečnou rekonstrukci a obnovu hospodářství, přistoupila britská vláda v následujících letech k náboru dodatečné pracovní síly z řady zdrojů.¹⁰ Jedním z nich byli právě demobilizovaní polští vojáci, kterých za války sloužilo pod britským velením přibližně čtvrt milionu. Obavy z návratu do Polska, které se ocitlo v sovětské sféře vlivu a nedostatek pracovních sil v Británii, daly vzniknout v roce 1946 tzv. *Polish Resettlement Corps*, organizaci, jež měla pomoci těm, kteří se rozhodli zůstat s jejich rozmístěním a zapojením do civilního života. Během následujících dvou let se programu zúčastnilo přibližně 114 000 Poláků,¹¹ kteří sice podléhali vojenské kontrole, ale plnili hlavně civilní úkoly při poválečné obnově průmyslu a zemědělství.¹² K demobilizovaným vojákům se připojilo ještě 33 000 jejich rodinných příslušníků a 29 000 krajanů, kteří se do Británie dostali v rámci programů pro *European Voluntary Workers* (viz níže). Polská komunita se v následujících letech zmenšovala vlivem další migrace do zemí Commonwealthu či Spojených států, ale hlavně z důvodu úmrtnosti, která nebyla kompenzována příchodem podstatného počtu dalších Poláků kvůli neprostupnosti hranic mezi západním a východním blokem.¹³

⁷ CAIRNCROSS, A., *Years of Recovery. British Economic Policy 1945–51*, London 2006, s. 388.

⁸ MCDOWELL, L., *Working Lives. Gender, Migration and Employment in Britain, 1945–2007* [online], 2013 [cit. 2014-04-13], dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10700049>, s. 75–76.

⁹ Toho roku tak pracovní trh přišel o 370 000 mladých chlapců a dívek. Srov. HOLMES, C., *John Bull's Island. Immigration and British Society 1871–1971*, London 1994, s. 211; STEINERT, J. D.; WEBER-NEWTN, I., *German Migrants...*, s. 10.

¹⁰ LAYTON-HENRY, Z., *The New Commonwealth Migrants 1945–62*, in: *History Today* [online], 1985, roč. 35, č. 12 [cit. 2014-04-29], dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/1299042080?accountid=35514>, s. 29.

¹¹ HOLMES, C., *John Bull's Island...*, s. 211–212.

¹² WINDER, R., *Bloody Foreigners. The Story of Immigration to Britain*, London 2007, s. 323.

¹³ ZUBRZYCKI, J., *Polish Emigration to British Commonwealth Countries. A Demographic Survey*, in: *International Migration Review* [online], 1979, roč. 13, č. 4 [cit. 2014-04-14], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2545180>, s. 655.

I přes zapojení značného množství polských přistěhovalců do poválečné rekonstrukce nebyla mezera na pracovním trhu zaplněna. Podle odhadu *Foreign Labour Committee* dosahovala nabídka pracovních míst v klíčových odvětvích až jednoho milionu. S nedostatkem pracovních sil se potýkalo například zemědělství, těžební průmysl či zdravotnická zařízení.¹⁴

Zatímco Velká Británie bezprostředně po válce trpěla nedostatkem lidských zdrojů, kontinentální Evropa byla v té době plná bezprizorních lidí – válečných zajatců, demobilizovaných vojáků, tuláků, vězňů z koncentračních táborů, nuceně i dobrovolně nasazených pracovníků, utečenců, lidí přechájejících před sovětským či frankistickým režimem a dalších obětí války. I přes obavy spojené s příchodem velkého množství cizinců, přistoupila britská vláda v roce 1946 k náboru těchto lidí v zajateckých a utečeneckých táborech na území britských, a později i amerických a francouzských okupačních zón v Německu a Rakousku.¹⁵ Vzhledem k tomu, že byl tento nábor uskutečňován, aby zaplnil mezery na trhu práce, byli vybíráni lidé kvalifikovaní, schopní práce a s minimem rodinných vazeb.¹⁶

Tito pracovníci, označovaní jako *European Volunteer Workers* (EVW), byli nabíráni v rámci řady programů organizovaných britskou vládou. Jedním z prvních byl *Balt Cygnet*, schválený v dubnu 1946, který organizoval nábor svobodných žen z Estonska, Lotyšska a Litvy pro práci v sanatoriích. Další muži a ženy, především z Pobaltí a Ukrajiny, přijížděli v rámci programu *Westward Ho!*¹⁷ Díky těmto a dalším projektům, jejichž trvání skončilo v letech 1950–51, přicestovaly do Británie desetitisíce pracovníků z celé Evropy.¹⁸ Tato dodatečná pracovní síla směřovala zejména do zemědělství, těžebního průmyslu, cihelen a zdravotnictví.¹⁹

Dalším významným zdrojem pracovníků bylo již tradičně Irsko. Irská imigrace na Ostrovy má dlouhou tradici. S částečným omezením přijížděli Irové

¹⁴ WINDER, R., *Bloody Foreigners...*, s. 330.

¹⁵ HOLMES, C., *John Bull's Island...*, s. 213.

¹⁶ MCDOWELL, L., *Working Lives...*, s. 72.

¹⁷ Dalšími programy byly *North Sea* (10 000 německých svobodných žen a vdov), či *Blue Danube* (2 000 žen a vdov z Rakouska). HOLMES, C., *John Bull's Island...*, s. 213.

¹⁸ Kromě těchto přistěhovalců přicházeli v 50. letech i další Evropané. Například Italové, po roce 1956 Maďaři. Více k evropské imigraci do Británie viz HOLMES, C., *John Bull's Island...*

¹⁹ Srov. TANNAHILL, J. A., *European Volunteer Workers in Britain*, Manchester 1958, s. 118; WINDER, R., *Bloody Foreigners...*, s. 331.

z neutrálního Irska i za války²⁰ a doplňovali tak nedostatek pracovní síly způsobený mobilizací a potřebami válečného námořnictva a průmyslu.²¹ Poválečná imigrace z Irska byla motivována ekonomickými i sociálními faktory. Mezi ty ekonomické patřila stagnace irského hospodářství, která spolu s populačním růstem vedla ke snižování životní úrovně obyvatel. Imigraci velkého počtu Irů²² do Británie podpořila její snadná dostupnost, etablovaná irská menšina a dostatek pracovních příležitostí. Svou roli však sehrála i touha mladých Irů vyměnit rigidní morálku katolického Irska za volnější atmosféru poválečné Británie. V roce 1971 tvořila irská menšina přibližně 2 % populace Velké Británie.²³

2.2 Imigrace ze zemí Nového Commonwealthu

Příjezd parníku *Empire Windrush* z Karibiku v červnu 1948 se 492 pasažéry na palubě je často označován za počátek masové imigrace z Nového Commonwealthu. Ve skutečnosti se proud přistěhovalců začal zvyšovat až od roku 1954 a jeho kořeny je třeba hledat v období druhé světové války.²⁴

Krátce po vypuknutí válečného konfliktu se řada mladých mužů z Karibiku rozhodla k odchodu do Británie. Tato první skupina dobrovolníků pocházela většinou z vyšších vrstev společnosti, byla motivována touhou po dobrodružství, kariéře a svou roli u některých sehrál i pocit povinnosti bránit „mateřskou zemi“. Cestu podnikali na vlastní náklady a cílili na prestižní pozice v *Royal Air Force* (RAF), které vyžadovalo po uchazečích řadu testů a letecký trénink. V letech 1943–44 se spolu s povahou konfliktu změnila i struktura příchozích z Karibiku. V souvislosti s přípravou invaze do Evropy bylo potřeba získat podpůrný pozemní personál. Tato druhá skupina dobrovolníků byla rekrutovaná z daleko širšího sociálního spektra přímo v koloniích.²⁵

²⁰ Více k omezení irské imigrace za druhé světové války viz HOLMES, C., *John Bull's Island...*, s. 164–165.

²¹ LAYTON-HENRY, Z., *The New Commonwealth Migrants...*s. 27, 29.

²² Mezi léty 1946–1962 přicházelo do Velké Británie ročně 50–60 000 Irů. MCDOWELL, L., *Working Lives...*, s. 79.

²³ HOLMES, C., *John Bull's Island...*, s. 216–217.

²⁴ Srov. LAYTON-HENRY, Z., *The New Commonwealth Migrants...*s. 27–29; WHITE, J., *London in the Twentieth Century. A City and Its People*, London 2009, dostupné v Kindle Edition.

²⁵ PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush. The Irresistible Rise of Multi-Racial Britain*, London 1999, s. 19–35. Více ke zkušenosti obyvatel Karibiku za války viz BOURNE, S., *The Motherland Calls. Britain's Black Servicemen & Women, 1939–45*, Stroud 2012, dostupné v Kindle Edition.

Údaje o celkovém počtu obyvatel Západní Indie zapojených do válečného úsilí se různí.²⁶ Přibližně šest až osm tisíc karibských mužů sloužilo v RAF, z toho tři sta z nich v leteckých posádkách, ale především jako pozemní personál. Další tisíce sloužily v obchodním námořnictvu či se zapojili do válečného průmyslu v Británii. Britská vláda také najala přibližně 1 000 honduraských dřevorubců na práci ve Skotsku. Do válečného úsilí se zapojilo i několik desítek karibských žen, které sloužily v rámci leteckých i pozemních pomocných sborů (*Auxiliary Territorial Service* a *Women's Auxiliary Air Force*).²⁷

Zkušenost karibských vojáků za války ve Velké Británii byla komplexní. Setkávali se i s odmítavým či rasistickým přístupem, především však ze strany amerických vojáků. Od britské společnosti se jim dostalo převážně vlídného přijetí jako spojencům v zápase o přežití. Rozšířili si obzory a většina z nich by raději dala přednost možnosti setrvat v Británii před návratem do Karibiku, kde se hospodářská situace po válce dále zhoršovala a nezaměstnanost dosahovala 25 %.²⁸ Britské ministerstvo práce však již na jaře 1945 začalo s přípravami na repatriaci karibských vojáků s tím, že „by bylo nežádoucí podporovat je v dalším setrvání v zemi“.²⁹ I přes snahu přimět co největší počet bývalých vojáků k návratu se jich část rozhodla zůstat.³⁰ Ti, co se vrátili domů, měli často problémy přivyknout civilnímu životu na ostrovech po válečné zkušenosti života v Británii a toužili se vrátit při nejbližší příležitosti zpět.³¹

Přímá doprava z Karibiku do Británie byla v této době navzdory koloniálním vazbám sporadická a nákladná. Nicméně v době bezprostředně po válce se po světě plavila řada lodí, které převážely civilisty a vojáky z různých částí impéria a *Empire Windrush* byla první, která po válce připlula z Karibiku do Velké Británie.³² Většinu

²⁶ Odhady o celkovém množství barevných obyvatel impéria zapojených do válečného úsilí, ať už v továrnách nebo v armádě a letectvu, se různí, protože se etnicita do statistik neuváděla a řada odvětví ani nevedla oficiální záznamy. BOURNE, S., *The Motherland Calls* ...

²⁷ Srov. BOURNE, S., *The Motherland Calls* ...; HOLMES, C., *John Bull's Island*..., s. 166–167; PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country. West Indians and the Notting Hill White Riots*, London 1988, s. 15–16; SPENCER, I. R. G., *British Immigration Policy Since 1939. The Making of Multi-Racial Britain*, London 2003, s. 17–18.

²⁸ Srov. LAYTON-HENRY, Z., *The New Commonwealth Migrants*..., s. 28.; PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country*..., s. 16–17.

²⁹ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country*..., s. 18.

³⁰ LAYTON-HENRY, Z., *The New Commonwealth Migrants*...s. 28.

³¹ PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush*..., s. 45.

³² Tamtéž, s. 46–47.

jejích pasažérů tvořili muži, kteří dominovali karibské imigraci celá 50. léta.³³ Údaje o tom, jakou část jejich pasažérů tvořili bývalí vojáci se různí – Pilkington uvádí, že jedna třetina pasažérů byli váleční veteráni, Spencer uvádí dvě třetiny. Tito vojáci z *Empire Windrush* a dalších lodí, které ji následovaly, vytvořili základ pro karibskou poválečnou imigraci do Velké Británie.³⁴

Zprávy o příjezdu *Empire Windrush*, které dorazily, až když byla na cestě, vyvolaly na britském ministerstvu práce překvapení a zděšení. Obavy vzbuzovaly zejména otázky zaměstnání a ubytování imigrantů. Část z příchozích byla vybavena adresami známých, ostatní byli prozatím ubytováni v bývalém podzemním krytu v Claphamu v jižním Londýně.³⁵

Zatímco veřejnost nevěnovala příjezdu *Empire Windrush* velkou pozornost a zajímala se spíše o exotické vzezření pasažérů, politici se obávali, že příchod karibských přistěhovalců bude impulsem pro další imigraci.³⁶ Během několika následujících let tomu nic nenasvědčovalo. Ještě v říjnu toho roku připlula do Liverpoolu *Orbita* se 108 pasažéry, následována roku 1949 lodí *Reina del Pacifico* s 39 Jamajčany na palubě. V období let 1950–51 přijíždělo do Británie jen pár set přistěhovalců z Karibiku ročně a až do roku 1954 nepřesáhl počet imigrantů 2000 za rok.³⁷ V polovině 50. let však došlo k významnému nárůstu imigrace ze Západní Indie (viz graf č. 1).

Na nárůst západoindické imigrace mělo vliv hned několik faktorů. Do roku 1952 preferovali imigranti z Karibiku emigraci do Spojených států, které byly geograficky dostupnější a měly již etablovanou karibskou komunitu. V roce 1952 však Kongres Spojených států amerických přijal *McCarran – Walter Act*, který významným způsobem upravoval imigrační politiku vůči Britské Západní Indii. Zatímco před rokem 1952 byli karibští imigranti zahrnováni do kvóty pro Británii (65 000), nová právní úprava omezila počet přistěhovalců ze Západní Indie do USA na 800 ročně.³⁸

³³ COLLINS, M., *Pride and Prejudice. West Indian Men in Mid-Twentieth-Century Britain*, in: *Journal of British Studies* [online], 2001, roč. 40, č. 3 [cit. 2014-07-15], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3070729>, s. 391.

³⁴ Srov. PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 18; SPENCER, I. R. G., *British Immigration Policy...*, s. 18.

³⁵ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 18–21.

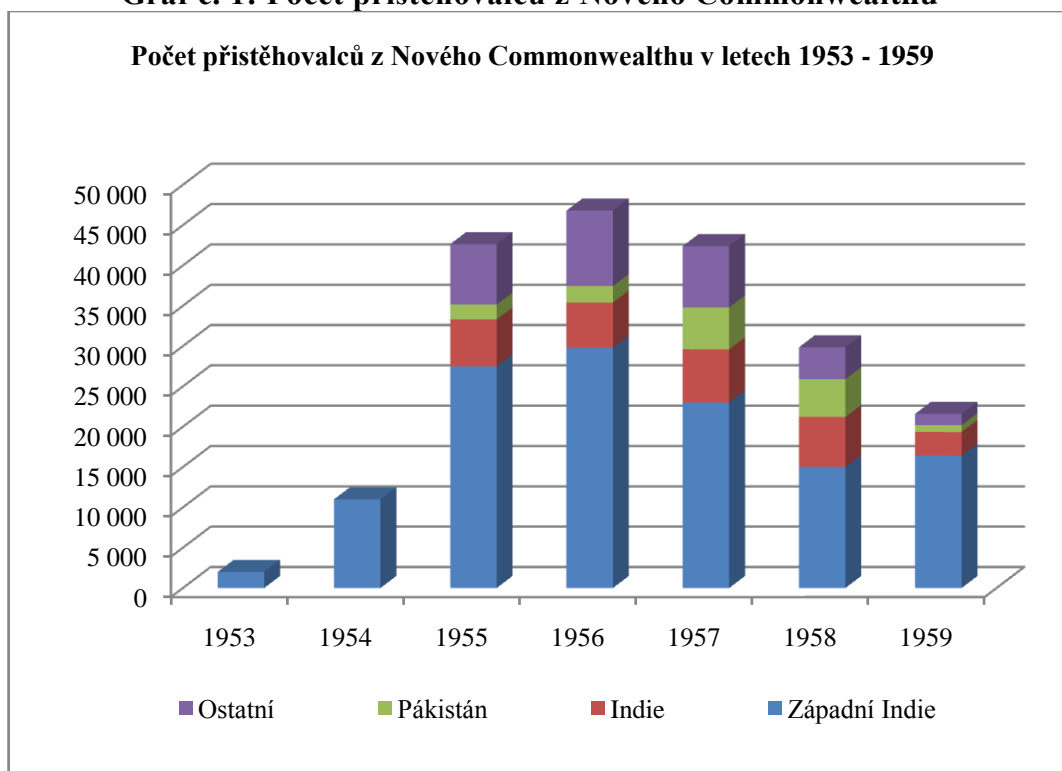
³⁶ PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 59, 79.

³⁷ FRYER, P., *Staying Power. The History of Black People in Britain*, London 1988, s. 372.

³⁸ HIRO, D., *Black British, White British...*, s. 15.

Velká Británie přijala v roce 1948 zákon (*British Nationality Act*), který umožňoval volný vstup na Ostrovy všem britským subjektům.³⁹ Ačkoliv byla tato legislativa přijata záhy po příjezdu *Empire Windrush*, s výraznějším vlivem na imigraci se vůbec nepočítalo. Právní úprava, která rozlišovala mezi občany Spojeného království a kolonií, a občany nezávislých zemí Commonwealthu, měla potvrdit vedoucí úlohu Británie ve Společenství v reakci na zavedení kanadského občanství. Možnost usazení většího počtu imigrantů z kolonií nebyla brána v úvahu ani v souvislosti s nedostatkem pracovní síly, která měla být i nadále doplňována Evropany.⁴⁰

Graf č. 1: Počet přistěhovalců z Nového Commonwealthu⁴¹

Od počátku 50. let se situace začala měnit. Zatímco britské hospodářství bylo na vzestupu a rostla produkce i export, zdroje evropské pracovní síly se zmenšovaly

³⁹ Před rokem 1948 bylo přistěhovalectví z Nového Commonwealthu omezeno. Přijetí *British Nationality Act* v praxi znamenalo, že na rozdíl od „cizích“ imigrantů se přistěhovalci z Commonwealthu nemuseli registrovat u policie, mohli měnit zaměstnání bez nového pracovního povolení, získali volební právo a měli nárok na podporu v nezaměstnanosti. Srov. GISH, O., *Color and Skill. British Immigration, 1955-1968*, in: *International Migration Review* [online], 1968, roč. 3, č. 1 [cit. 2014-07-28], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3002179>, s. 19; PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 37.

⁴⁰ KYNASTON, D., *Austerity Britain 1945 – 51*, London 2007, 273–274.

⁴¹ LAYTON-HENRY, Z., *The New Commonwealth Migrants...*, s. 30.

a Británii hrozil akutní nedostatek pracovní síly v řadě odvětví.⁴² Byl doplňován rostoucím počtem přichozích imigrantů z Karibiku, jejichž počet stoupal a klesal v závislosti na britské poptávce.⁴³ V polovině 50. let byl nedostatek pracovních míst v některých odvětvích tak vážný, že zaměstnavatelé přistoupili k náboru zaměstnanců přímo v koloniích. V rámci vládou organizovaného programu přijelo 4 000 pracovníků, z nichž 40 % zaměstnal *London Transport*. Po roce 1956 začala poptávka po pracovní síle ve Velké Británii klesat a s ní i počet imigrantů ze Západní Indie (viz graf č. 1). Ostrovní ekonomika se totiž po suezské krizi ocitla v mírné recesi a vládní snaha snížit inflaci vedla k nárůstu nezaměstnanosti. Celkem během deseti let od příjezdu *Empire Windrush* emigrovalo do Británie přibližně 125 000 obyvatel Západní Indie.⁴⁴

Vedle Západní Indie přicházeli v 50. letech i další přistěhovalci ze zemí Nového Commonwealthu. Druhou nejpočetnější skupinou přistěhovalců byli Indové a Pákistánci. I když přicházeli do Británie již od 40. let, počty přichozích zůstávaly v 50. letech relativně nízké (viz graf č. 1). Například v roce 1955 imigrovalo do Británie 7 350 Indů a Pákistánců, tedy přibližně čtvrtina množství imigrantů ze Západní Indie. Počty imigrantů z Indického subkontinentu se začaly výrazněji zvyšovat až od počátku 60. let.⁴⁵

V rádech několika tisíc ročně přicházeli v 50. letech do Británie také Kypřané a imigranti ze západní Afriky. Počet přistěhovalců z východní Afriky a Hongkongu dosahoval v 50. letech jen několik stovek ročně.⁴⁶ Vzhledem k časovému vymezení mé práce se nadále budu věnovat především imigrantům ze Západní Indie, kteří v 50. letech dominovali imigraci z Nového Commonwealthu a byli hlavními aktéry nepokojů v roce 1958.

⁴² PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 38.

⁴³ PEACH, G. C. K., *West Indian Migration to Britain*, in: *International Migration Review* [online], 1967, roč. 1, č. 2 [cit. 2014-04-29], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3002807>, s. 37–38.

⁴⁴ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 38–39.

⁴⁵ HIRO, D., *Black British, White British...*, s. 111, 114. Více k imigraci z Indického subkontinentu viz BALLARD, R., *Desh Pardesh. The South Asian Experience in Britain*, London 1994.

⁴⁶ GISH, O., *Color and Skill...*, s. 22.

3 Vztahy mezi většinovou společností a karibskými přistěhovalci

I když poválečné přistěhovalectví z kontinentální Evropy a z Irska převyšovalo to z Nového Commonwealthu, tak to byli právě barevní imigranti, kteří přitahovali větší pozornost. Jejich narůstající počet s sebou přinášel řadu problémů, které vedly v 50. letech ke zvyšování napětí mezi většinovou společností a nově příchozími.

Imigranti z Karibiku přicházeli s řadou idealistických představ o „mateřské zemi“, Britech a o svém budoucím místě v britské společnosti, které byly důsledkem koloniální minulosti Západní Indie.⁴⁷ Imperiální dědictví bylo patrné téměř ve všech složkách života karibské společnosti včetně její identity. Historie Západní Indie byla silně spjata s kolonialismem. Původní obyvatelé vymřeli v důsledku nemocí a konfliktů s evropskými dobyvateli. Oblast byla následně zalidněna africkými otroky, evropskými kolonizátory a v 19. století smluvními dělníky z Asie. Africkým otrokům bylo odpíráno hovořit v rodném jazyce či praktikovat své náboženství. Kolonialismus a anglikanizace se výrazným způsobem podepsaly na identitě a kultuře obyvatel Karibiku.⁴⁸

I když existovaly určité ostrovní identity, považovali se obyvatelé Západní Indie především za součást Britského impéria, na Velkou Británii pohlíželi jako na „mateřskou zemi“ a svoje „britství“ považovali za neoddiskutovatelné. V 50. letech se děti v Karibiku učily o anglických panovnících, aristokratech a z paměti odříkávaly jména řek a pohoří v Anglii. V. Reid, nejmladší pasažér z *Empire Windrush* vypověděl, že o Británii věděl nesrovnatelně více než o Jamajce, z které pocházel.⁴⁹

Imperiální dědictví se odráželo i ve stratifikaci karibské společnosti, kde byl sociální status úzce spjat s barvou kůže. Běloši zastávali ty nejvyšší pozice ve správě, byli vnímáni jako inteligentní a ve všech směrech nadřazení. Stratifikace společnosti pokračovala dál podle odstínů pleti od bělochů, přes mulaty, až po velmi tmavé černochoy, kteří zpravidla zastávali ty nejhorší práce. Někteří karibští přistěhovalci byli zaskočení tím, že barevné odstíny pleti pro Brity nehrají roli, jako například Cy Grant z Guyany, jehož otec byl ze Západní Indie, ale matka byla anglo-asijského původu:

⁴⁷ FRYER, P., *Staying Power...*s. 374.

⁴⁸ Srov. HIRO, D., *Black British, White British...*, s. 18–19; PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 11.

⁴⁹ Srov. PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 5, 12–14; PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 12–13.

„Rozhodně jsme měli privilegia oproti lidem čistě černošského původu. Až když jsem přišel do Anglie, tak jsem si, naštěstí, uvědomil, že jsem ve skutečnosti černý.“⁵⁰

To, že Britové nerozlišují mezi odstíny pleti, karibské imigranty překvapovalo. Mezi další věci, které imigranty po příjezdu do Velké Británie zarážely, patřilo množství komínů⁵¹, zima, mlha, špína a běloši pracující v podřadných pozicích, což bylo něco, s čím se v Karibiku v životě nesetkali.⁵² Ze všeho nejvíc však přistěhovalce zaskočila míra ignorace a předsudků v britské společnosti.

Polovina britské populace v životě neviděla barevného imigranta a mnoho Britů, i ti, kteří s nimi již dříve přišli do styku, mělo o přistěhovalcích jen zběžné povědomí.⁵³ Pouze 49 % dotázaných v průzkumu z května 1948 bylo schopno vyjmenovat alespoň jednu britskou kolonii a jen 37 % respondentů bylo schopno jmenovat jednu potravinu nebo surovinu pocházející z kolonií.⁵⁴

V 50. letech měla Velká Británie za sebou dlouhou tradici přistěhovalectví, ale také předsudků a podezíravosti vůči nově příchozím. V případě imigrantů z Nového Commonwealthu přetrvávala v poválečné Británii řada stereotypů, které měly své kořeny v imperiální historii Ostrovů, v období otrokářství a v darwinistických teoriích z konce 19. století. Rasové předsudky v 50. letech měly původ v kulturní tradici, která vnímala anglosaskou rasu jako nadřazenou a karibské přistěhovalce jako špinavé, nespolehlivé, líné a agresivní.⁵⁵

Stereotypy, které přetrvávaly v Británii v 50. letech, výrazným způsobem ovlivňovaly dostupnost pracovních příležitostí pro imigranty z Nového Commonwealthu. Jedním z nich bylo přesvědčení britské veřejnosti o nízké úrovni vzdělání příchozích a jejich nekvalifikovanosti. Odhady přitom hovoří o 13 % nekvalifikovaných pracovníků mezi karibskými přistěhovalci. Největší část poválečné západoindické imigrace tvořili kvalifikovaní pracovníci (46 %), a 24 % z nich mělo

⁵⁰ Srov. HIRO, D., *Black British, White British...*, s. 19, 40; PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 99.

⁵¹ V Karibiku byly komíny k vidění pouze u továren. Přistěhovalci tak po příjezdu do Británie měli dojem, že je celá země továrnami posetá. PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 83, 128.

⁵² PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 11, 22–23.

⁵³ FRYER, P., *Staying Power...*s. 374.

⁵⁴ KYNASTON, D., *Austerity Britain...*, s. 272.

⁵⁵ SANDBROOK, D., *Never Had It So Good. A History of Britain from Suez to the Beatles*, London 2006, s. 328–329.

odborné či manažerské zkušenosti.⁵⁶ Množství nekvalifikovaných imigrantů z Karibiku začalo stoupat až v období od roku 1955, kdy rozvíjející se bauxitový průmysl v Karibiku nabízel pracovní příležitosti pro kvalifikované pracovníky za plat téměř srovnatelný s tím, jakého mohli dosáhnout v Británii.⁵⁷

Pracovních příležitostí v Británii byl dostatek a pro nekvalifikované pracovníky nebyl problém sehnat manuální práci v továrně či službách. Byli to kvalifikovaní imigranti, jako učitelé, krejčí či doktoři, kteří nebyli s to sehnat práci v oboru.⁵⁸ Podle průzkumu prováděného mezi karibskými muži jich 54 % zastávalo podřadnější práci než dříve.⁵⁹

Objevily se i případy diskriminace na úradech práce, jako například v Nottinghamu, kde nakládali odděleně s žádostmi černochů a bělochů, protože předpokládali, že černoši se hodí pouze pro manuální práci. Když pak odcházel imigrant z úřadu práce s kartou, vyvolávalo to nevoli mezi bílými žadateli, kteří předpokládali, že dostal práci přednostně, zatímco šlo často pouze o pohovor.⁶⁰

Stereotypní vnímání karibských imigrantů jako líných a neschopných, vedlo zaměstnavatele k přesvědčení, že se hodí pro špatně placenou, nekvalifikovanou práci a vedoucí pozice pro ně byly téměř nedostupné. Zaměstnavatelé se také bránili přijímání barevných přistěhovalců na místa, kde by mohli přijít do přímého kontaktu se zákazníky z obavy, aby je neodrazovali.⁶¹

Vedle starostí o zákazníky argumentovali zaměstnavatelé při odmítání barevných imigrantů nevolí, kterou by vyvolalo jejich přijetí mezi ostatními pracovníky. Některé podniky nechtěly přijmout černocha, pokud by měl pracovat spolu s běloškami z obavy, aby kvůli tomu nedocházelo ke sporům na pracovišti. Navíc díky obecnému nedostatku pracovní síly si bílí zaměstnanci mohli dovolit protestovat proti přijímání černochů. Jedním ze zásadních problémů byl odpor bělochů sdílet s černochem společná zařízení, takže některé továrny dokonce přistoupily k zavedení oddělených toalet. V dalších případech přistoupily firmy k segregaci zaměstnanců, aby předešly konfliktu.

⁵⁶ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 23.

⁵⁷ HIRO, D., *Black British, White British...*, s. 17.

⁵⁸ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 23–24.

⁵⁹ COLLINS, M., *Pride and Prejudice...*, s. 401.

⁶⁰ MARWICK, A., *The Sixties. Cultural Revolution in Britain, France, Italy and the United States*, Oxford 1998, s. 237–238.

⁶¹ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 25.

Rozdíly nebyly pouze na pracovišti, ale i ve finančním ohodnocení, kdy například bílé zaměstnankyně textilky dostávaly třikrát vyšší plat než jejich černé kolegyně s odůvodněním, že pracují na dražším oblečení.⁶²

Rozporuplný přístup odborů k imigrantům z Nového Commonwealthu vycházel z konfliktu mezi obecnými principy odborového hnutí, mezi něž patří rovnost a bratrství bez ohledu na rasu či barvu pleti na jedné straně, a předsudky a obavami z konkurence řadových členů na straně druhé. Vedení odborů tak přes proklamované odsudky diskriminace muselo brát v úvahu zájmy a postoje svých členů na různých úrovních odborové organizace.⁶³ Mezi argumenty odborových organizací, které se bránily přijímání barevných imigrantů, často figurovala nedostatečná kvalifikace přistěhovalců⁶⁴, ale hlavně obavy, že jako zdroj levné pracovní síly ohrozí výši platů stávajících pracovníků.⁶⁵ V některých odvětvích se zaměstnavatelé spolu s odbory dohodli na „barevné kvótě“, která většinou nepřesahovala 10 %.⁶⁶

Imigrace v 50. letech byla poháněna nedostatkem pracovních sil v Británii, a i když vznikaly problémy na pracovišti, nebyl to pracovní trh, kde příliv přistěhovalců způsoboval největší napětí, ale trh s nemovitostmi, který měl problémy již před příchodem imigrantů. Situace se nadále zhoršovala také proto, že práce pro imigranty byla dostupná především v aglomeracích, kde byl nedostatek bydlení nejakutnější.⁶⁷

Narůstající počet barevných imigrantů vedl k častějšímu kontaktu s bílou populací. V předválečném období, kdy většina barevných přistěhovalců v Británii byli námořníci, kteří žili v uzavřených komunitách a hodně času trávili na moři, či studenti, kteří se dostávali do kontaktu pouze s omezeným počtem Britů, jako například s učiteli, studenty a bytnými, byla interakce s britskou veřejností minimální. Výjimku tvořili

⁶² Tamtéž, s. 26–28.

⁶³ PATTERSON, S., *Dark Strangers. A Study of West Indians in London*, Harmondsworth 1965, s. 142–147.

⁶⁴ Zaměstnavatelé většinou neuznávali kvalifikaci získanou v Karibiku za dostatečnou. Na druhou stranu je třeba říci, že pracovník s širokým spektrem schopností, všeměl, se výborně uplatnil v agrárním hospodářství Západní Indie, nikoliv však v industriální Británii. COLLINS, M., *Pride and Prejudice...*, s. 402.

⁶⁵ RADIN, B., *Coloured Workers and British Trade Unions*, in: *Race and Class* [online], 1966, roč. 8, č. 2 [cit. 2014-07-13], dostupné z: <http://rac.sagepub.com/content/8/2/157.citation>, s. 164–166, 171–173.

⁶⁶ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 28–30.

⁶⁷ Srov. HIRO, D., *Black British, White British...*, s. 28; PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 128.

známí černí umělci či boxeři a další členové zábavního průmyslu.⁶⁸ Tuto zkušenost popsal Euton Christian z Jamajky, bývalý příslušník RAF: „Zprvu se na nás dívali jako na nějakou kuriozitu, něco, co lidé nikdy předtím neviděli a chtějí se na to dobře podívat...nikdy vlastně neviděli dav černochoů v uniformách RAF, jak se prochází po ulici...“⁶⁹

Komunity barevných imigrantů se před druhou světovou válkou usazovaly zejména v přístavních oblastech velkých měst (například Londýn, Cardiff, Liverpool, Bristol) a v blízkosti univerzit.⁷⁰ Po válce se začaly objevovat změny v dosavadním rozmístění barevného obyvatelstva v Británii. Hlavním faktorem, který ovlivňoval vytváření nových osídlení, byl dostatek práce. Barevná populace tak nejvíce rostla v průmyslových a výrobních centrech, která se potýkala s odlivem obyvatelstva a nabízela dostatek volných pracovních míst.⁷¹ V roce 1958 se nejpočetnější karibská komunita nacházela v Londýně (40 000) a v Birminghamu (27 000). V Manchesteru a Nottinghamu dosahovaly karibské komunity počtu přibližně 4 000.⁷²

Zejména v Londýně, kam po válce směřoval nevyšší počet barevných imigrantů, byla situace na trhu s nemovitostmi velmi vážná. Během druhé světové války bylo v Londýně zničeno 116 000 domů a dalších 1,3 milionu vyžadovalo různé opravy. Vedle oprav válkou poničených nemovitostí bylo na vybombardovaných místech postaveno přibližně 15 000 prefabrikovaných domů. I přes všechna přijatá opatření se v roce 1951 nacházelo ve Velkém Londýně 2 152 000 bytů, ale až 2 631 000 domácností. Řada domácností tak byla nucena sdílet společný prostor a často musela žít v nehygienických podmínkách. V roce 1951 nemělo 44 % domácností hrabství Londýn instalovanou koupelnu, 35 % domácností se muselo dělit o záchod a 16 % o kuchyňský dřez.⁷³

Obecní byty byly pro imigranty prakticky nedostupné, protože většina městských částí vyžadovala pětiletý pobyt žadatele v oblasti, než byl zapsán

⁶⁸ PATTERSON, S., *Dark Strangers...*, s. 43–44.

⁶⁹ PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 37.

⁷⁰ Srov. PATTERSON, S., *Dark Strangers...*, s. 43; SANDBROOK, D., *Never Had It So Good...*, s. 317. Více k historii barevné populace na Ostrovech viz FRYER, P., *Staying Power...*

⁷¹ PEACH, G. C. K., *Factors Affecting the Distribution of West Indians in Great Britain*, in: *Transactions of the Institute of British Geographers* [online], 1966, č. 38 [cit. 2014-04-29], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/621431>, s. 158–159.

⁷² PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 33.

⁷³ INWOOD, S., *Historie Londýna*, Praha 2003, s. 730–731.

do seznamu čekatelů. Většina imigrantů proto hledala ubytování v podnájmu, kde se však velkou překážkou staly předsudky a diskriminace. Z průzkumu mezi bytnými prováděným v letech 1952–53 vyplývalo, že 85 % z nich by nepronajalo pokoj „příliš tmavým“ studentům z Afriky nebo Západní Indie.⁷⁴

Někteří pronajímatelé zaujali otevřeně diskriminační postoj již při inzerci pronájmu. Nápisy jako „*No rooms for coloureds to rent*“ nebo „*No coloureds, no dogs, Irish no required*“ byly běžnou praxí.⁷⁵ A i když pronajímatelé inzerovali bez podobných nápisů, často barevného žadatele odmítli, když se dozvěděli, že jde o černocho. Mnoho imigrantů se tak ocitlo v situaci podobné té, kterou zažil Cecil Holness původem z Jamajky. Po telefonickém rozhovoru s bytnou se dostavil na prohlídku pokoje, o kterém mu řekla, že je k dispozici: „*Omlouvám se. Jdete akorát o pět minut pozdě. Ten pokoj už je zabraný.*“ Tak jsem jí řekl, „*Madam, vidíte tamtu telefonní budku dole?*“ Ona řekla „*Ano.*“ Řekl jsem „*Tam odtud jsem volal a neviděl jsem k vám nikoho přijít.*“ Tak se na chvíli odmlčela a řekla „*No, nechci tu černochoy.*“⁷⁶

Nedostatek finančních prostředků nutil přistěhovalce k usazování v oblastech s podřadným standardem ubytování v chátrajících čtvrtích městských center. V těchto oblastech se postupně zvyšovala koncentrace imigrantů, protože tváří v tvář předsudkům a nehostinnému prostředí dávali přednost životu v komunitě, s kterou sdíleli společnou kulturu a zkušenosti.⁷⁷ Mezi chátrající čtvrti s hustou koncentrací karibských přistěhovalců patřily i St Ann's v Nottinghamu, a oblasti v Notting Hillu v Londýně.

Karibská komunita v Nottinghamu se začala formovat po druhé světové válce, kdy se zde část bývalých karibských příslušníků RAF, kteří sloužili na nedalekých základnách, rozhodla usadit. V roce 1958 místní západoindická komunita dosahovala počtu 2 500 a spolu s šesti sty Asiaty tvořili přibližně jedno procento nottinghamské populace.⁷⁸ Jedním z míst, kde žili barevní imigranti, bylo okolí St Ann's Well Road nedaleko městského centra. Nacházely se zde zchátralé dvoupatrové domy z 19. století, v kterých vedle sebe žili Angličané, Poláci a Východoevropané spolu s imigranty

⁷⁴ WHITE, J., *London in the Twentieth Century...*

⁷⁵ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 41.

⁷⁶ PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 90.

⁷⁷ HOLMES, C., *John Bull's Island...*, s. 285.

⁷⁸ HIRO, D., *Black British, White British...*, s. 38.

z Nového Commonwealthu. Ačkoliv se Nottingham nepotýkal s tak tíživým nedostatkem bydlení jako Londýn, hustota obyvatel dosahovala v oblasti St Ann's 62,4 lidí na akr, zatímco ve zbytku města to bylo 17.⁷⁹

Notting Hill byl v 50. letech součástí městského obvodu North Kensington a zahrnoval velice odlišné komunity. Zatímco Notting Hill Gate byl domovem londýnské společenské elity, většina oblasti se nacházela v rozkladu. Ačkoliv bylo chátrání Notting Hillu spojováno s příchodem barevných imigrantů, ve skutečnosti se tato čtvrť nacházela v úpadku již dávno před tím. V 50. letech byla plná přelidněných domů a špinavých ulic plných odpadků a kryš.⁸⁰

V roce 1958 zde žilo přibližně 7 000 karibských přistěhovalců, jejichž přítomnost byla spojována s drogami, zločinem a prostitucí, které se zde však vyskytovaly již před usazováním imigrantů v oblasti. Zejména prostituce se v Notting Hillu vyskytovala v hojně míře. V malé oblasti mezi Notting Hillem a Shepherd's Bush napočítala policejní hlídka v roce 1958 za půl hodiny přes sedmdesát prostitutek.⁸¹

Řada bělošek, které udržovaly vztahy s karibskými muži, byly prostitutkami, nebo za ně byly považovány. Právě sexuální vztahy mezi bílými ženami a černochoy byly největší tabu a zdroj nenávisti nejen mladých bělochů vůči barevným imigrantům. V průzkumu z prosince 1958 se 71 % procent respondentů vyjádřilo proti mezirasovým sňatkům.⁸²

V 50. letech se stal North Kensington základnou extrémní pravice, která zde pořádala mítinky a letákové kampaně s hesly jako „*Nigger Leave Our Girls Alone*“, „*Niggers Go Home*“ nebo „*Keep Britain White*“.⁸³ Mezi nejznámější organizace patřily *White Defence League* pod vedením Colina Jordana se sídlem v Notting Hillu nebo *National Labour Party* v čele s Johnem Beanem, ale především *Union Movement* Oswalda Mosleyho.⁸⁴

⁷⁹ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 100–101.

⁸⁰ Srov. PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 106–107; PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 55, 59.

⁸¹ Srov. PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 108–109; PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 61.

⁸² PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 65, 92.

⁸³ WHITE, J., *London in the Twentieth Century...*

⁸⁴ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 98–99.

Oswald Mosley⁸⁵ založil v roce 1948 krajně pravicovou stranu *Union Movement*, která v mnohém navazovala na předválečnou *British Union of Fascists*. Antisemitská rétorika však byla upozaděna a do popředí zájmu se dostali imigranti z Nového Commonwelthu. Barevní imigranti byli obviňováni z toho, že berou bílým práci a domovy a rozšiřují nemoci. Mosley chtěl situaci řešit jejich repatriací na vládní náklady, a zároveň podpořit hospodářský rozvoj Karibiku, aby se tak omezila potřeba emigrace.⁸⁶ *Union Movement* jako první politická organizace varovala na počátku 50. let (kdy imigrace z Nového Commonwealthu dosahovala pouze několik tisíc ročně, viz výše) před „barevnou invazí“. Vliv Mosleyho strany byl však mimo Londýn velmi malý.⁸⁷

Krajně pravicoví aktivisté nebyli původci předsudků a rasové nenávisti, ale svými kampaněmi, letáky, mítinky a pamflety, které nezdávka vyzývaly k akci, vyostřovali atmosféru v oblasti. V Notting Hillu se od ledna 1958 konaly pravidelné mítinky *Union Movement* na rozích ulic, které byly navštěvovány zejména mladými bělochy, z nichž mnozí byli tzv. *Teddy Boys*.⁸⁸

Teddy Boys (Teds) byli mládežnickou subkulturou, která se začala utvářet v druhé polovině 40. let ve Velké Británii. Pro ně typický styl oblékání inspirovaný edwardiánským obdobím (odtud *Teddy Boys*) vznikl mezi mladými muži z vyšší třídy na konci 40. let a během několika let se rozšířil po celé Británii. Poté, co tuto módu přijali mladí muži z dělnické třídy, bohatší střední třída tento styl opustila.⁸⁹

Mezi módní znaky *Teddy Boys* 50. let patřila dlouhá saka se zdobnými límci sahající někdy až ke kolenům, úzké kalhoty (*drainpipe trousers*), „tkaničkové kravaty“ (*bootlace ties*), černé polobotky do špičky nebo boty se silnou umělou podrážkou a výrazné ponožky. Tento „outfit“ doplňovaly napomádované vlasy s patkou padající

⁸⁵ Sir Oswald Mosley se narodil v roce 1896. V letech 1918–1931 byl členem Dolní sněmovny postupně jako konzervativec, nezávislý a labourista. V roce 1932 založil *British Union of Fascists (BUF)*. Po vypuknutí druhé světové války byl spolu s dalšími fašisty internován, ale v roce 1943 byl pro nemoc propuštěn.

⁸⁶ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 100.

⁸⁷ THURLOW, R. C., *The Guardian of the 'Sacred Flame'. The Failed Political Resurrection of Sir Oswald Mosley after 1945*, in: *Journal of Contemporary History* [online], 1998, č. 2 [cit. 2014-05-30], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/260975>, s. 249–250.

⁸⁸ Srov. PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 172–173; PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 99–100; WINDER, R., *Bloody Foreigners...*, s. 363.

⁸⁹ SANDBROOK, D., *Never Had It So Good...*, s. 442–443.

do čela. Všichni *Teddy Boys* nosili alespoň jeden z výše zmíněných znaků. Vrchol módní subkultury *Teds* spadá do poloviny 50. let a od roku 1955 byl spíše na ústupu.⁹⁰

Označení *Teddy Boys* se v 50. letech stalo synonymem pro mladé delikventy z dělnické třídy. Pozornost přitahovali již od roku 1953, kdy byl *Teddy Boy* Michael Davies odsouzen za brutální vraždu.⁹¹ Na titulní stránky novin se dostali v roce 1956, když při promítání filmu *Blackboard Jungle* v Elephant and Castle začali při Haleyho písni *Rock around the Clock* tančit v uličkách, rozřezávat noži sedačky a vyvolávat rvačky.⁹² Násilí se stalo nedílnou součástí kultury *Teddy Boys*. Byla pro ně typická silná teritorialita, která často ústila v souboje s konkurenčními gangy *Teds* o území. Především ale byli spojováni s verbálními i fyzickými útoky na barevné imigranty.⁹³

Mosleyho agitace mezi mladými muži z dělnické třídy silně rezonovala. Rostoucí počet barevných imigrantů v dělnických čtvrtích, odkud pocházeli, v nich vyvolával pocit socioekonomického ohrožení. V průběhu 50. let se začaly množit fyzické útoky na přistěhovalce.⁹⁴

⁹⁰ Srov. PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 161; SANDBROOK, D., *Never Had It So Good...*, s. 442–443; VEDRAL, J. *Doufám, že zemřu dřív, než zestárnu*, [online], 2008 [cit. 2014-05-29], dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/doufam-ze-zemru-driv-nez-zestarnu-drg/zpr_archiv.aspx?c=A080724_175223_kavarna_bos.

⁹¹ SANDBROOK, D., *Never Had It So Good...*, s. 443.

⁹² CROSS, R. J., *The Teddy Boy as Scapegoat*, [online], 1998 [cit. 2014-05-29], dostupné z: <http://www.kompost.ru/files/file75709784.pdf>, s. 284.

⁹³ SANDBROOK, D., *Never Had It So Good...*, s. 335.

⁹⁴ Srov. COVEY, H. C., *Street Gangs Throughout the World*, Springfield 2010, s. 80; VEDRAL, J. *Doufám, že zemřu dřív, než zestárnu...*

4 Rasové nepokoje v Nottinghamu a Notting Hillu 1958

Násilí vůči menšinám má v Británii dlouhou historii. Ve 20. století se stali objekty násilí Irové, židé, Němci, Rakušané či Italové.⁹⁵ Za první rasové nepokoje, během nichž docházelo k útokům hlavně na černé námořníky a jejich majetek, jsou považovány ty, které propukly v roce 1919 v Liverpoolu a dalších přístavních oblastech v Cardiffu, Manchesteru, Glasgow, Londýně a Hullu. Za příčinu těchto nepokojů je považována nezaměstnanost mezi námořníky.⁹⁶ V květnu roku 1948 byl hostel v Birminghamu, kde žili indiští pracovníci, napaden a obležen davem 100 až 250 bělochů. O tři měsíce později propuklo násilí proti nezaměstnaným černým námořníkům v Liverpoolu. K dalším rasovým nepokojům došlo v roce 1949 v Deptfordu v jihovýchodním Londýně a v roce 1954 na severu Londýna v Camden Townu.⁹⁷

Událostem z přelomu srpna a září 1958 předcházelo stupňování napětí v Nottinghamu i Notting Hillu. Napětí mezi černými a bílými obyvateli St Ann's sílilo od počátku roku. Černí obyvatelé čtvrti si stěžovali, že jsou obtěžováni na ulicích a policie je nechrání.⁹⁸ Kvůli nebezpečí, které hrozilo barevným imigrantům po setmění, dodržovali v létě 1958 noční zákaz vycházení.⁹⁹ Od poloviny srpna začaly útoky přibývat. Jednotliví karibští přistěhovalci byli přepadáni skupinami bělochů v postranních uličkách, jako například Jamajčan Samuel Roberts, který strávil po jednom takovém útoku týden v nemocnici.¹⁰⁰

Od července 1958 se objevovaly ojedinělé útoky na černochoy v Notting Hillu. Tyto první incidenty byly spíše šarvátkami. Jak rostl počet útoků, začali se karibští imigranti vyhýbat nejnebezpečnějším oblastem, jako byl Notting Dale¹⁰¹, a po ulicích se pohybovali ve skupinkách. V pondělí 14. července přepadlo 15 tyčemi ozbrojených

⁹⁵ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 102. Více k rasovému násilí vůči menšinám v Británii v 19. a 20. století viz PANAYI, P., *Racial Violence in Britain in the Nineteenth and Twentieth Centuries*, London 1996; HOLMES, C., *John Bull's Island...*

⁹⁶ HIRO, D., *Black British, White British...*, s. 37–38. Více k rasovým nepokojům roku 1919 viz JENKINSON, J., *The 1919 Riots*, in: PANAYI, P., *Racial Violence in Britain...*, s. 92–111.

⁹⁷ BOWLING, B., *The Emergence of Violent Racism as a Public Issue in Britain, 1945–81*, in: PANAYI, P., *Racial Violence in Britain...*, s. 187.

⁹⁸ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 101.

⁹⁹ PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 168.

¹⁰⁰ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 101–102.

¹⁰¹ Oblast Notting Dale byla v 50. letech součástí Notting Hillu a byla hlavní oblastí nepokojů roku 1958, viz příloha.

bělochů podnik v Shepherds Bush, který patřil karibskému přistěhovalci, a během několika málo minut kompletně zničili interiér. Během srpna začaly útoky v oblasti nabývat na intenzitě.¹⁰²

4.1 Rasové nepokoje v Nottinghamu

Rasové nepokoje v Nottinghamu propukly 23. srpna 1958 v noci v baru na St Ann's Well Road. Názory na to, co rozpoutalo násilnosti, se různí. Jednou z verzí je, že muž karibského původu se bavil s běloškou na baru a při odchodu byl napaden. Druhá varianta říká, že žena byla jeho přítelkyní a oba se stali terčem urážek, či že černoch uhodil svou bílou přítelkyni, což vyvolalo reakci přítomných bělochů.¹⁰³

Podle vrchního konstábla byl první telefonát uvědomující policii přijat ve 22.21.¹⁰⁴ Chvilí poté, co hádka v baru přerostla ve rvačku, byli čtyři místní obyvatelé pobodáni karibskými přistěhovalci. V dalším souboji o kousek dál skončili další dva běloši s bodnými ranami.¹⁰⁵ Potyčky se množily a přesouvaly se z baru na ulici. Běloši byli v početní převaze a jejich počet stále rostl, jak vycházeli z okolních domů zvědavci a ti, kteří se chtěli zapojit.¹⁰⁶ Zprávy o útocích se rychle rozšířily, a kolem jedenácté hodiny večerní dosáhl shromážděný dav bělochů podle odhadů počtu 1500.¹⁰⁷

Zatímco na straně karibských přistěhovalců se bojů účastnili pouze muži, v davu bělochů se vyskytovaly i ženy. Například jedna čtyřicátnice vyhrožovala těžkou vycházkovou holí skupince západoindických mužů. Další bělošky byly spíše vyděšené z pohledu na bojující černochy.¹⁰⁸

Dav bělochů, který se shromáždil v St Ann's, pokřikoval na přistěhovalce „*Go home to your own country*“ i „*Let's go hunt the niggers*“. Muži na obou stranách byli vyzbrojeni improvizovanými zbraněmi – noži, břitvami, rozbitými lahvemi, holemi či kameny.¹⁰⁹ Skupiny bělochů útočily na každého černocha, na kterého narazily. Tehdy

¹⁰² PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 103–105.

¹⁰³ Srov. HIRO, D., *Black British, White British...*, s. 39; PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 106; PRESSLY, L. *The 'Forgotten' Race Riot*, [online], 2007 [cit. 2014-06-18], dostupné z: http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/6675793.stm.

¹⁰⁴ PRESSLY, L. *The 'Forgotten' Race Riot...*

¹⁰⁵ LAWRENCE, D., *Black Migrants. White Natives. A Study of Race Relations in Nottingham*, London 1974, s. 2.

¹⁰⁶ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 106.

¹⁰⁷ Srov. LAWRENCE, D., *Black Migrants. White Natives...*, s. 2; PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 169.

¹⁰⁸ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 107–108.

¹⁰⁹ Tamtéž, s. 106–107.

dvanáctiletá Chris Stredder se připletla k probíhajícím bojům a popsala je následovně: „Snažila jsem se dostat přes dav lidí. Ale nemohla jsem. Byla jsem přitlačena na výlohu. A najednou, narazil muž hlavou na sklo a spadl na zem. Pamatuji si, že mi krev z jeho hlavy potřísnila přední část mých šatů. Nemohla jsem se pohnout. Byl to černochoch a ležel na zemi vedle mě. Chtěla jsem utíkat, ale nemohla jsem. Byla jsem tím zcela traumatizovaná.“¹¹⁰

Situaci na místě se zpočátku snažilo uklidnit několik policistů, ke kterým se poté přidaly posily a hasičský sbor pro případ, že by výtržníci založili požár. Policie odvážela některé raněné černochochy¹¹¹, nebo je brala do ochranné vazby pro jejich vlastní bezpečí.¹¹² Dav se nakonec policii podařilo rozehnat za pomoci psů a požárních hadic,¹¹³ a krátce po půl jedné ráno byla oblast prohlášena za bezpečnou.¹¹⁴

Po dvou hodinách rasových nepokojů v ulicích St Ann's bylo hospitalizováno osm lidí, z toho jeden policista, kterého přejelo auto řízené černochem. Vyšetřovatelé usoudili, že nešlo o úmyslný čin¹¹⁵ a podle výpovědi jednoho ze zúčastněných se tak stalo kvůli snaze řidiče dostat se skrz shromážděný dav.¹¹⁶ Jedno z nejvážnějších zranění byla řezná rána na krku jednoho bělocha, která si vyžádala 27 stehů. I další lidé byli zraněni, ale boje se obešly bez ztráty na životech.¹¹⁷

Následujícího dne v neděli byla již policie připravená a formující se davy okamžitě rozehnala. Až do následující soboty byl v ulicích klid. Dne 30. srpna se však na křižovatce ulic St Ann's Well Road, Pym Street a Peas Hill Road začaly opět shromažďovat davy bělochů, jejichž počet na konci večera dosahoval až čtyř tisíc. Většina západooindických obyvatel Nottinghamu však uposlechla rad svých vůdců a od pátečního večera do pondělního rána nevycházeli ze svých domovů, takže došlo jen k několika málo útokům. Jedním z nich byl útok na auto s třemi černochochy, které projíždělo St Ann's Road. Poté, co je zaregistroval dav stovek bělochů, začal křičet:

¹¹⁰ PRESSLY, L. *The 'Forgotten' Race Riot...*

¹¹¹ RAMDIN, R., *Reimagining Britain. Five Hundred Years of Black and Asian History* [online], 1999 [cit. 2014-06-19], dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10480007>, s. 176.

¹¹² *Bygones: The Race Riots, 50 Years On*, Nottingham Post [online], 2008 [cit. 2014-06-19], dostupné z: <http://www.nottinghampost.com/Bygones-race-riots-50-years/story-12174920-detail/story.html>.

¹¹³ WINDER, R., *Bloody Foreigners...*, s. 364.

¹¹⁴ PRESSLY, L. *The 'Forgotten' Race Riot...*

¹¹⁵ *Bygones: The Race Riots, 50 Years On...*

¹¹⁶ PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 169.

¹¹⁷ *Bygones: The Race Riots, 50 Years On...*

„*Let's lynch the niggers!*“, a snažil se převrátit jejich vůz. Posádce auta se podařilo uniknout poté, co jim policie uvolnila cestu.¹¹⁸

Když nenašel frustrovaný dav žádné oběti v podobě barevných imigrantů, obrátil se sám proti sobě. Jedna z největších rvaček údajně vypukla proto, že přítomný televizní reportér přesvědčil místní gang, aby zinscenoval bitku před kamerou. Během nottinghamských nepokojů policie zatkla celkem 24 bělochů.¹¹⁹ Pět z nich bylo odsouzeno k tříměsíčnímu vězení, dalším byly uloženy pokuty až 30 liber.¹²⁰ O několik dní později ještě došlo k několika útokům na domy přistěhovalců a jeden karibský imigrant byl přijat v místní nemocnici s bodným poraněním v oblasti zad.¹²¹ I když musela nottinghamská policie řešit v polovině září problém s autobusovými společnostmi, které pořádaly zájezdy na „místa teroru“, situace v Nottinghamu se uklidnila.¹²²

4.2 Rasové nepokoje v Notting Hillu

Ve stejnou noc, kdy vypukly nepokoje v Nottinghamu, se devět bílých mladíků vydalo v brzkých ranních hodinách 24. srpna do Notting Hillu na „*nigger hunting*“. Na motivaci této „trestné výpravy“, která předcházela hlavním událostem, se autoři neshodují. Jednou z uváděných příčin je vliv zpráv o nepokojích v Nottinghamu, které přinášely noviny a radiové vysílání.¹²³ Přítel jednoho z účastníků výpravy byl pobodán barevným přistěhovalcem, takže motivací mohla být pomsta za něj, i za zraněné bělochy v St Ann's.¹²⁴ Vedoucí ragbyového klubu v Notting Dale, jehož byli útočníci členy, jako důvod jejich jednání uvedl uzavření klubu s tím, že „tyto druhy chlapců začnou dělat cokoliv, aby zabili nudu“. ¹²⁵ Mladíci byli ve věku 16–21 let, z toho šesti z nich bylo 17.¹²⁶

¹¹⁸ Srov. HIRO, D., *Black British, White British...*, s. 39; PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 108, 112.

¹¹⁹ Srov. FRYER, P., *Staying Power...*, s. 377; PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 112.

¹²⁰ *Manchester Guardian*, 2. 9. 1958, s. 1.

¹²¹ FRYER, P., *Staying Power...*, s. 377.

¹²² *Manchester Guardian*, 16. 9. 1958, s. 1.

¹²³ BOWLING, B., *The Emergence of Violent Racism ...*, s. 188.

¹²⁴ FYVEL, T. R., *Troublemakers. Rebellious Youth in an Affluent Society*, New York 1964, s. 81.

¹²⁵ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country...*, s. 109.

¹²⁶ FYVEL, T. R., *Troublemakers...*, s. 81.

Všech devět mladíků nasedlo do jednoho vozu. Mezi zbraně, kterými byli vybaveni, patřily nože, nohy od stolu, vzduchovka a železné tyče. Mezi třetí a půl šestou ráno projížděli Notting Hillem a útočili na osamocené karibské přistěhovalce. Napadení skončili v nemocnici s bodnými a sečnými ranami a s poraněními hlavy. Policie byla uvědomena již po prvním útoku, ale vůz se jim podařilo lokalizovat až po pátém útoku. Pronásledování policíí útočníci utekli a auto se zbraněmi zanechali na místě. Po dvanáctihodinovém pátrání bylo všech devět mladíků ve vazbě. První soudní stání se konalo již v pátek 29. srpna, kdy soudce E. R. Guest zamítl návrh na jejich propuštění na kauci s tím, že „že by to bylo v rozporu s veřejným zájmem“.¹²⁷ Ve dvou případech byla zranění obětí tak vážná, že se napadení na soudní přelíčení dostavili jeden na kolečkovém křesle a druhý na nosítkách.¹²⁸ Na konci listopadu soud zamítl žádost o odvolání a všem devíti mladíkům byl potvrzen trest čtyř let odnětí svobody.¹²⁹

Od pondělních útoků až do pátku 29. srpna zůstala situace v Notting Hillu poměrně klidná, ale ozývaly se hlasy, že Notting Hill by mohl být po Nottinghamu dalším ohniskem vážných nepokojů. Přesto však policie neposílila hlídky v oblasti a nezajistila zálohy.¹³⁰

V pátek večer u stanice metra Latimer Road vyvolala hádka mezi Jamajčanem Raymondem Morrisonem a jeho těhotnou ženou Majbritt¹³¹, původem ze Švédska, první incident. Skupina bělochů začala pokřikovat na Morrisona, přesvědčena, že musí hájit čest bílé ženy. Morrisonová se manžela zastala, čímž vzbudila nevoli kolem stojících bělochů. Následně vypukla rvačka mezi nimi a Morrisonovými západoindickými přáteli, kteří mu přispěchali na pomoc, ale obešla se bez vážnějších zranění.¹³²

Během následujícího sobotního odpoledne se po Notting Dale neslo, že „je načase dát negrům a jejich bílé spodině lekci“. Bary byly plné a po zavírací hodině se

¹²⁷ MOORE, T., *Policing Notting Hill. Fifty Years of Turbulence*, Sheffield-on-Loddon Hook 2013, s. 37–38.

¹²⁸ *Manchester Guardian*, 31. 8. 1958, s. 11.

¹²⁹ *Manchester Guardian*, 26. 11. 1958, s. 4.

¹³⁰ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country...*, s. 111–112.

¹³¹ Raymond se v té době živil jako pasák a Majbritt si začala vydělávat prostitucí poté, co porodila.

¹³² MOORE, T., *Policing Notting Hill...*, s. 39.

lidé začali shromažďovat na ulicích.¹³³ Policie v sobotu zvýšila počet strážníků na noční službě v Notting Hillu z běžných 13 na 32. Měli k dispozici policejní vozy i psy, ale i tak se tato opatření ukázala jako nedostatečná.¹³⁴

Jednomu z psovodů se podařilo rozehnat dav lidí, který napadl osm karibských přistěhovalců v Latimer Road lahvemi a tyčemi. Další incident se odehrál nedaleko v Bramley Road, kde zápalná láhev způsobila menší požár v domě, kde bydleli i Morrisonovi, kteří ale v tu chvíli nebyli doma. Zatímco hasiči zasahovali, shromážděný dav bělochů si všiml vracející se Morrisonové, pokřikoval na ni a strkal do ní.¹³⁵ Strážník, který na ni čekal, ji opakovaně vyzýval, aby šla domů a zůstala tam. Jednak z obavy o její bezpečí, ale také proto, že její přítomnost provokovala dav, který se policie snažila zpacifikovat. Poté, co odmítla, ji zatkl pro maření policejního výkonu a do pěti hodin ráno ji drželi na policejní stanici.¹³⁶

Když policie odvezla Morrisonovou, začal dav rozbíjet okna v Blechynden Street a v Bramley Road. Policii se podařilo zabránit jim v útoku na účastníky karibského večírku tím, že imigranty odvezli z Notting Dale. Pilkington poznamenává, že sice se policistům podařilo odvrátit konfrontaci, na druhou stranu se tak bílým výtržníkům mohla jevit taktika násilí jako účinný prostředek k vyhnání černochoů z Notting Dale.¹³⁷

Tu samou noc musela policie zasahovat ještě několikrát. Zatkla dva černochoy ozbrojené prázdnými lahvemi a řešila napadení bělocha skupinkou černochoů kolem druhé hodiny ranní. Následky sobotních výtržností nebyly nijak dramatické. Vedle několika zatčení došlo jen k lehkým zraněním u dvou policistů a dalších dvou bělochů.¹³⁸

Kvůli událostem předešlé noci zdvojnásobila policie 31. srpna počet strážníků na večerní směně od sedmi hodin, a vzhledem k tomu, že předpokládala nárůst

¹³³ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country*..., s. 113.

¹³⁴ MOORE, T., *Policing Notting Hill*..., s. 39, 41.

¹³⁵ Alan Travis uvádí, že vedle verbálních útoků a strkání byla Morrisonová udeřena železnou tyčí do zad. TRAVIS, A., *After 44 Years Secret Papers Reveal Truth about Five Nights of Violence in Notting Hill*, The Guardian [online], 2002 [cit. 2014-06-21], dostupné z: <http://www.theguardian.com/uk/2002/aug/24/artsandhumanities.nottinghillcarnival2002>.

¹³⁶ Srov. MOORE, T., *Policing Notting Hill*..., s. 41; PILKINGTON, *Beyond the Mother Country*..., s. 113.

¹³⁷ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country*..., s. 113–114.

¹³⁸ MOORE, T., *Policing Notting Hill*..., s. 42.

incidentů zejména po zavírací době barů, na noční směnu deseti mělo být nasazeno celkem 46 policistů. I tato opatření se však ukázala jako nedostatečná.¹³⁹

V podvečer se opět začaly shlukovat skupinky bílých teenagerů u stanice metra Latimer Road. Byli ozbrojeni noži, holemi a železnými tyčemi, jejich počet neustále narůstal a do osmi hodin se jich shromáždilo čtyři sta. Dav v ulicích pak pokřikoval „*Why don't you send them home?*“, „*We'll kill the bastards!*“.¹⁴⁰ Bitka mezi deseti barevnými imigranty a sedmi bělochy měla za následek jednoho muže s bodnou ranou v rameni, zranění desetiletého chlapce, který byl udeřen rozbitou lahví do tváře a starší paní sraženou k zemi.¹⁴¹

Většina barevných obyvatel Notting Hillu však během večera zůstávala ve svých domovech. Když nebyli v dosahu žádní imigranti, dav teenagerů, z nichž většině bylo mezi 15–18 lety, se obrátil proti policii, kterou obviňoval z toho, že straní přistěhovalcům. Policisté, kteří byli v početní menšině, se během pokusů dostat situaci v ulicích pod kontrolu stali několikrát obětmi mladých útočníků. Jednoho policistu zasáhli železnou tyčí do nohy, další strážníci byli přitlačeni na výlohu, zatímco na ně házeli lahve a kameny. Policistu, který upadl na zem, kopal mladík do hlavy a další byl zraněn železnou tyčí, která proletěla oknem policejního vozu, který řídil.¹⁴²

Vzhledem k situaci v ulicích bylo nakonec povoláno více jak 100 policistů, kteří stáli proti davu, který kolem desáté večer dosáhl počtu 600–700 lidí. Situaci dostali pod kontrolu kolem jedné hodiny ranní. Celkem bylo zraněno 22 lidí, z toho 12 policistů. Během nedělních nepokojů byly poškozeny dva domy a sedm policejních vozidel. Policie zatkla deset bělochů a tři černochoy. Pět bělochů, ve věku 17–23 let bylo nakonec odsouzeno k trestu odnětí svobody v rozmezí 18–24 měsíců, ostatní byli zproštěni viny.¹⁴³

Vzhledem k tomu, že na 1. září připadl státní svátek, násilnosti pokračovaly i v pondělí a poslední srážky se odehrály v úterý 2. září.¹⁴⁴ Charakter nepokojů se v pondělí v mnoha ohledech proměnil. Až do té doby byla většina útočníků a výtržníků

¹³⁹ Tamtéž, s. 43.

¹⁴⁰ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country...*, s. 114.

¹⁴¹ *Manchester Guardian*, 1. 9. 1958, s. 1.

¹⁴² MOORE, T., *Policing Notting Hill...*, s. 43–45.

¹⁴³ Srov. *Manchester Guardian*, 1. 9. 1958, s. 1; *Manchester Guardian*, 20. 9. 1958, s. 10.; MOORE, T., *Policing Notting Hill...*, s. 45.

¹⁴⁴ SANDBROOK, D., *Never Had It So Good...*, s. 337.

z řad mladých, pracujících mužů z Notting Dale a bezprostředního okolí a nepokoje se omezovaly pouze na tuto oblast. V pondělí však nepokoje zasáhly i vzdálenější Shepherds Bush a Harrow Road. Šířící se zprávy o výtržnostech přitahovaly do oblasti bělochy i černochoy z dalších částí západního a jižního Londýna. Autobusové linky a metro byly plné lidí, z nichž někteří přijeli, aby se zapojili do nepokojů a další se sem stahovali ze zvědavosti.¹⁴⁵

Ve snaze zabránit dalšímu násilí objížděl toho rána George Rogers, labouristický poslanec za North Kensington, oblast v dodávce s reproduktory a nabádal lidi k tomu, aby zachovali klid a zůstali ve svých domovech. Ale už kolem třetí hodiny odpoledne se v Bramley Road začal shromažďovat dav přibližně 300 lidí, skládající se převážně z žen, dětí¹⁴⁶ a několika mladých mužů.¹⁴⁷

Jeden z nejznámějších incidentů se odehrál právě v pondělí odpoledne. Šestadvacetiletý africký student Seymour Manning přijel z Derby na návštěvu za svým přítelem do Notting Hillu, a podle všeho nevěděl o nebezpečnosti situace v oblasti. Byl zpozorován davem v Bramley Road, který na něj začal pokřikovat. Skupina bílých mladíků začala Manninga pronásledovat. Dostihli ho, a i přesto, že mu poranili nohu, se mu podařilo vysmeknout a schovat se v obchodu se zeleninou. Zelinářova žena spolu se svou přítelkyní a mladým chlapcem bránili vchod do obchodu před vřeštícím davem, z kterého opakovaně znělo: „*Lynch him!*“. O pár minut později dorazila policie. Hodinu a půl poté, co se ukryl v obchodě, se spojeným silám jízdní policie, policejních vozů a 20 strážníků podařilo dav rozehnat a Manninga eskortovat k jeho příteli.¹⁴⁸

Od osmi hodin večer řečnil před stanicí metra Latimer Road Jeffrey Hamm z Mosleyova *Union Movement*. Ve svém proslovu označil za hlavní viníky „barevného problému“ labouristy a torye, protože dovolili vstup barevným imigrantům do Británie. Jeho proslov dále gradoval. Obvinil přistěhovalce, že z Notting Hillu udělali „bordel“ a v závěru svého vystoupení vyzval publikum „*Get rid of them!*“ a hodil mezi něj stovky letáků. Dav zaburácel a dal se do pohybu. Zatímco Pilkington uvádí, že mítinku

¹⁴⁵ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country...*, s. 118–119.

¹⁴⁶ Chování některých žen a dětí během pondělních nepokojů popsal reportér místních novin *Kensington News*. Podle něj děti kolem 10 let, které byly v davu, braly celou událost jako vtip a pokřikovaly. Ženy následovaly davy mužů i se svými dětmi. Další ženy vyjadřovaly podporu z oken okolních domů, když na dav pod sebou pokřikovaly: „*Go on boys, get yourself some blacks!*“. PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 176–177.

¹⁴⁷ MOORE, T., *Policing Notting Hill...*, s. 46.

¹⁴⁸ *Manchester Guardian*, 2. 9. 1958, s. 1.

krajní pravice se zúčastnilo asi 700 lidí a do půl hodiny po jeho skončení už se ulicemi pohyboval více než tisícíhlavý dav¹⁴⁹, policejní odhady hovoří o 200 účastnících mítinku. Tony Moore poukazuje na to, že policejní zprávy o nepokojích měly tendenci incidenty bagatelizovat, zatímco „druhá strana“ měla naopak sklony přehánět.¹⁵⁰

Stejně jako v předchozích dnech, útočily skupiny bělochů na přistěhovalce a jejich majetek a obráceně skupinky imigrantů napadaly bělochy a jejich domovy. Jak počet incidentů během večera narůstal, policie začala povolávat připravené zálohy například z Chelsea, Putney a Ealingu.¹⁵¹

Výraznou změnou oproti předchozím dnům bylo rozhodnutí části nottinghillské karibské komunity přejít k organizovanému odporu. Toho odpoledne se část jejích členů sešla v klubu *Calypso* na Westbourne Park Road, kde se domluvili na plánu pro pondělní večer. Shromáždili nože, sekáčky, železné tyče a zápalné láhve. Celkem 300 karibských přistěhovalců se ukrylo ve dvou domech v Blenheim Crescent – ženy v čísle 6 a muži v čísle 9, kde se nacházel karibský podnik *Totobag's café*.¹⁵² Schovávali se potmě a potichu uvnitř a čekali na útok. Skupiny bělochů se začali shromažďovat před číslem 9, o kterém se vědělo, že je místem, kde se karibští přistěhovalci scházejí. Podle Barona Bakera, jednoho z organizátorů této karibské ofenzívy, udeřili, když se z ulice ozvalo „*Let's burn the niggers out*“. Z horních pater začali házet na dav zápalné láhve, před kterými začal ustupovat. Policie ale zasáhla rychle, zatkla osm karibských mužů a tři bělochy, všichni byli obviněni z výtržnosti.¹⁵³ Během pondělních nepokojů policie pozatýkala celkem dvacet bělochů a osmnáct černochů. Bylo zraněno jedenáct civilistů, z toho sedm bělochů, ale tentokrát žádný policista. Celkem výtržníci poškodili devět nemovitostí.¹⁵⁴

V úterý večer už měli policisté situaci pod kontrolou. Ačkoliv se opět začaly shromažďovat davy lidí v ulicích Notting Hillu, došlo pouze k několika incidentům, během nichž byli lehce zraněni dva lidé a poškozeny dvě nemovitosti. Zatčeno bylo 37 lidí, z toho 26 bělochů. Ve středu 3. září pak došlo pouze k dvěma drobným potyčkám.

¹⁴⁹ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country...*, s. 118.

¹⁵⁰ MOORE, T., *Policing Notting Hill...*, s. 48.

¹⁵¹ Tamtéž, s. 49–50.

¹⁵² Podniku se také říkalo „*Fortress*“ – pevnost. Patřil Jamajčanovi Totobagovi, a sloužil jako jakési komunitní centrum, kde se přistěhovalci scházeli a navazovali kontakty. PILKINGTON, *Beyond the Mother Country...*, s. 62–63.

¹⁵³ Tamtéž, s. 121–123.

¹⁵⁴ MOORE, T., *Policing Notting Hill...*, s. 50–51.

Toho odpoledne se spustil déšť, který trval až do následujícího rána, takže obyvatelé Notting Hillu zůstali ve svých domovech. Do konce září pak došlo k přibližně dvaceti incidentům mezi černochoy a bělochoy, ale žádný z nich nebyl vážnějšího charakteru.¹⁵⁵

4.3 Smrt Kelsa Cochranea

Nepokoje ze srpna a září 1958 si nevyžádaly žádnou oběť na životech a ani zranění s trvalými následky. Ačkoliv se celkový přístup k imigrantům v oblasti nezměnil, situace v Notting Hillu neukazovala na další problémy. Po nepokojích se zvýšila přítomnost policie, která se zaměřovala zejména na ilegální bary a prostituci. V této situaci vražda Kelsa Cochranea v květnu 1959 způsobila šok a otřásla karibskou komunitou.¹⁵⁶

Kelso Cochrane pocházel z Antiguy, narodil se v roce 1926 a do Británie přicestoval v roce 1954. Žil v Notting Hillu se svou snoubenkou Olívií Ellingtonovou z Jamajky a živil se jako tesař.¹⁵⁷ V sobotu 16. května ráno byl v nemocnici na ošetření pracovního úrazu – zlomeniny palce levé ruky. Kvůli přetrvávajícím bolestem se večer rozhodl znovu zajít do nemocnice. Při zpáteční cestě byl okolo půlnoci v Golborne Road obstoupen skupinou mladých mužů. V následné strkanici, při které se Cochrane se sádrou na ruce snažil bránit, utřil bodnou ránu do hrudi a o hodinu později zemřel v nemocnici.¹⁵⁸

I přes obavy z toho, že Cochraneova vražda rozpoutá násilnosti podobné těm z loňského roku, zůstával v Notting Hillu klid. Policie hlídkovala v ulicích a sociální pracovníci odrazovali mladé černochoy od jakýchkoliv provokací.¹⁵⁹

Přestože k případu vypovídalo více než 900 lidí, nikdo z podezřelých nebyl nakonec obviněn. Jako motiv vraždy označila policie loupež nebo pokus o loupež. Tisk poukazoval na prázdnou peněženku, kterou však Cochrane podle snoubenčiny výpovědi

¹⁵⁵ Tamtéž, s. 51–53.

¹⁵⁶ PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 182–184.

¹⁵⁷ OLDEN, M., *Profile. Kelso Cochrane, Carpenter Whose Murder Helped Change the Face of Race Relations*, The Telegraph [online], 2011 [cit. 2014-06-27], dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/crime/8748233/Profile-Kelso-Cochrane-carpenter-whose-murder-helped-change-the-face-of-race-relations.html>.

¹⁵⁸ Srov. OLDEN, M., *Murder in Notting Hill*, Winchester 2011, s. 1–4; ROWE, R. *Who Killed Kelso Cochrane?*, [online], 2006 [cit. 2014-06-27], dostupné z: <http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/4871898.stm>.

¹⁵⁹ PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 184–185.

vyprázdnil před svým odchodem do nemocnice.¹⁶⁰ Muži, kteří ho našli na ulici, vypověděli, že jim Cochrane řekl, že se ho skupinka zeptala na peníze a bitka vypukla poté, co jim odpověděl, že žádné nemá, což bylo podle koronera jediným vodítkem k možnému motivu.¹⁶¹ Mnoho lidí, černochoů i bělochů však bylo přesvědčeno, že šlo o rasově motivovanou vraždu.¹⁶²

V sobotu 6. června 1959 se pod záštitou organizace *Inter-Racial Friendship Coordinating Council* konal v kostele v Landbroke Grove pohřeb Kelsa Cochranea. Po obřadu, kterého se zúčastnil i ministerský předseda Západoindické federace, se vydalo procesí 700 lidí za přítomnosti policie směrem k hřbitovu v Kensal Green. Dalších 1 000 lidí stálo v ulicích a oknech domů a pozorovalo procesí.¹⁶³ Kelso Cochrane se stal mučedníkem. Jeho smrt a pohřeb, který připomínal pohřeb státní, jsou někdy označovány jako bod obratu, demonstrace karibské identity, odhodlání západoindické komunity bojovat za své místo v britské společnosti a odporu vůči násilí a diskriminaci vůči barevným imigrantům.¹⁶⁴

¹⁶⁰ ROWE, R. *Who Killed Kelso Cochrane?...*

¹⁶¹ *Manchester Guardian*, 6. 8. 1959, s. 6.

¹⁶² ROWE, R. *Who Killed Kelso Cochrane?...*

V roce 2003 požádal Kelsův bratr Stanley Cochrane o přezkoumání případu vraždy svého bratra. Bylo zjištěno, že důkazy k případu, včetně oblečení mrtvého, byly v 60. letech zničeny. V roce 2011 vydal novinář a dokumentarista Mark Olden knihu *Murder in Notting Hill*, v které označil za Cochranova vraha Patricka Digbyho. Ten se prý opakovaně vychloubal před svými přáteli „že ho nikdy nedostanou“. Olden tvrdí, že policie věděla, kdo to udělal, ale z obavy z dalších nepokojů to nechala být. Digby, kterému bylo v době vraždy 20 let, zemřel v roce 2007 na infarkt. RAYNER, G., *After 50 Years, Kelso Cochrane's 'Killer' Is Named in Book on Notorious Notting Hill Race Murder*, *The Telegraph* [online], 2011 [cit. 2014-06-28], dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/crime/8747963/After-50-years-Kelso-Cochranes-killer-is-named-in-book-on-notorious-Notting-Hill-race-murder.html>.

¹⁶³ *Srov. Manchester Guardian*, 8. 6. 1959, s. 6; *Observer*, 7. 6. 1959, s. 1.

¹⁶⁴ PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush...*, s. 185–188.

5 Důsledky nepokojů

5.1 Reakce britské společnosti

Rasové nepokoje roku 1958 jsou často považovány za důležitý předěl ve vývoji rasové politiky ve velké Británii. Události v Notting Hillu a Nottinghamu a jejich medializace vynesla do popředí zájmu problémy spojené s přítomností barevných imigrantů, které byly do té doby probírány především na ministerstvech či na lokální úrovni.¹⁶⁵

Především v tisku byla vina za rozpoutání nepokojů svalována na mladistvé delikventy a *Teddy Boys*. Soudce Salmon se při vynášení rozsudku nad devítkou mladíků, kteří se v noci z 23. na 24. srpna vydali do ulic Notting Hillu na „*nigger hunting*“ vyjádřil následovně: „*Byli jste to vy, kdo začal celé to násilí v Notting Hillu. Jste nepatrná a bezvýznamná část populace, která přivedla hanbu na čtvrť, ve které žije, a celý národ naplnila hrůzou, rozhořčením a odporem.*“¹⁶⁶ Většinu výtržníků tvořili teenageři a jen 15 % zatčených bylo více než třicet let, zatímco 60 % bylo mladších dvaceti let. Pilkington však poukazuje na to, že mladíci podle všeho jednali se souhlasem většiny místní bílé komunity.¹⁶⁷

Další pozorovatelé považovali nepokoje za reakci populace, která byla pod tlakem narůstajícího počtu barevných imigrantů, a výtržnosti mladíků byly pouze projevem rozsáhlejšího nepřátelství a odporu vůči nově příchozím. Řešením měla být kontrola či omezení imigrace.¹⁶⁸ Labouristický poslanec za North Kensington George Rogers se 3. září vyjádřil v tom smyslu, že násilí bylo vyprovokováno odmítáním přistěhovalců přizpůsobit se „britskému způsobu života“, a že nepokoje byly legitimní reakcí místních vůči nežádoucí části barevné populace. Za účelem zlepšení situace navrhnul tříbodový plán. Barevní přistěhovalci měli být rozmístěni po celé zemi, aby se zabránilo vzniku ghett, měla být posílena přítomnost policie, která se měla zaměřovat

¹⁶⁵ Srov. BOWLING, B., *The Emergence of Violent Racism...*, s. 188; SOLOMOS, J., *Race and Racism in Britain* [online], 2003 [cit. 2014-07-08], dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10076869>, s. 54.

¹⁶⁶ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country...*, s. 127, 129.

¹⁶⁷ Tamtéž, s. 116, 129.

¹⁶⁸ BOWLING, B., *The Emergence of Violent Racism...*, s. 189.

na zločin v oblasti, zejména na prostituci. Za třetí měl být přijat zákon, který by umožnil deportovat imigranty, kteří se dopustili zločinu či násilí, a omezit imigraci.¹⁶⁹

Předseda Labouristické strany Hugh Gaitskill prohlásil, že přes všechny místní těžkosti je násilí uplynulých dní neomluvitelné. „*Takové chování může jen poškodit reputaci naší země ve světě, oslabit jednotu Commonwealthu a zvýšit rasové napětí, aniž by jakýmkoliv způsobem řešilo zásadní sociální a ekonomické problémy.*“¹⁷⁰ Labouristická strana v oficiálním prohlášení krátce po nepokojích navrhla přijetí zákona o zákazu diskriminace na veřejných místech, v hotelech a tančírnách a volala po zlepšení bytové situace ve zchátralých částech měst.¹⁷¹ Stejně tak Liberální strana z obavy o ohrožení jednoty Commonwealthu odmítla omezení imigrace a odsoudila rasovou diskriminaci.¹⁷²

Absence oficiálního vládního vyjádření během nepokojů vyvolávala ve společnosti překvapení a zmatení. Vláda byla přesvědčena, že určitá forma omezení imigrace bude nezbytná, a tlak na její zavedení z pravého křídla strany sílil. Na druhé straně musel kabinet jednat s ohledem na koloniální vlády v Africe a v Západní Indii, které byly zděšeny zprávami o nepokojích v Nottinghamu a Notting Hillu. V oficiálním prohlášení z 3. září vláda vyjádřila přesvědčení, že by význam uplynulých události neměl být zveličován. Dále uvedla, že problematiku volného vstupu imigrantů do země již nějaký čas řeší, a nadále se bude imigrační politikou zabývat, ale dlouhodobá rozhodnutí nebudou přijata bez řádného zvážení celé problematiky.¹⁷³

Vláda na svých zářijových zasedáních dále projednávala možnost dohody se Západní indickou federací o zavedení kontroly emigrace přímo v zemi původu přistěhovalců a možnost přijetí zákonných opatření k deportaci nežádoucích imigrantů.¹⁷⁴ Debata o omezení imigrace v rámci Konzervativní strany vyvrcholila

¹⁶⁹ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country*..., s. 133–134.

¹⁷⁰ MOORE, T., *Policing Notting Hill*..., s. 59–60.

¹⁷¹ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country*..., s. 132.

¹⁷² RAMDIN, R., *Reimagining Britain*..., s. 179.

¹⁷³ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country*..., s. 134–136.

¹⁷⁴ Cabinet Papers, *CONCLUSIONS of a Meeting of the Cabinet held at 10 Downing Street, S. W. 1, on Monday, 8th September, 1958, at 11 a. m.* The National Archives, dostupné z: <http://discovery.nationalarchives.gov.uk/searchui/orders/download/?o=I/14/03478326W&a=D766393>, s. 5–6; Cabinet Papers, *CONCLUSIONS of a Meeting of the Cabinet held at 10 Downing Street, S. W. 1, on Thursday, 11th September, 1958, at 4 p. m.*, The National Archives, dostupné z: <http://discovery.nationalarchives.gov.uk/searchui/orders/download/?o=I/14/03478384X&a=D7663933>, s. 3.

na jejím výročním zasedání v říjnu 1958 v Blackpoolu. I přes naléhání ministra vnitra R. A. Butlera na zachování tradice volného vstupu obyvatel Commonwealthu do Velké Británie, byl valnou většinou delegátů přijat návrh na omezení imigrace a možnost deportovat přistěhovalce usvědčené ze závažných trestných činů.¹⁷⁵

Ačkoliv nadále probíhaly politické diskuze o imigraci, zájem veřejnosti o problémy spojené s přistěholectvím v následujících měsících slábl a v parlamentních volbách v říjnu 1959 nehrála otázka imigrace důležitou roli s výjimkou *Union Movement* Oswalda Mosleyho (viz níže). Tlak na imigrační omezení začal sílit až po volbách a vyvrcholil přijetím prvního zákona omezujícího přistěholectví do Británie tzv. *Commonwealth Immigrants Act* v roce 1962.¹⁷⁶

Oswald Mosley se rozhodl kandidovat v parlamentních volbách roku 1959 ve volebním obvodu North Kensington. Půl roku před volbami vedl kampaň ze svého hlavního stanu v Notting Hillu a vyzýval k repatriaci černochů. Nakonec získal 3 000 hlasů, zatímco vítězný labouristický kandidát George Rogers obdržel 15 000 hlasů. Mosley po své porážce prohlásil volby za zmanipulované a žádal jejich opakování. Po prohraných volbách se z Notting Hillu stáhl.¹⁷⁷

V roce 1958 byl založen *Institute for Race Relations*, pod jehož záštitou vyšla měsíc po událostech v Notting Hillu a Nottinghamu zpráva *Colour in Britain* od Jamese Wickendena, která analyzovala příčiny nepokojů. Wickenden došel k závěru, že spíše než chuligánství (*hooliganism*), imigranty či rasismus, je třeba vinit okolnosti imigrace. Zpráva dále uváděla, že rasové násilí bylo zapříčiněno nepřátelskou reakcí na přítomnost přistěhovalců, ne jejich přítomností samotnou. Za rizikový faktor pro vznik rasových nepokojů označil rychlý růst počtu přistěhovalců v oblastech, které je nedokázaly absorbovat. Za vhodné krátkodobé řešení pak považoval udržování počtu imigrantů na úrovni, kterou by dokázala britská společnost vstřebat s tím, že jakákoliv omezení by neměla přijít ze strany Velké Británie, ale od karibských vlád.¹⁷⁸

¹⁷⁵ Srov. KYNASTON, D., *Modernity Britain. Opening the Box, 1957–1959*, London 2013, s. 176; PILKINGTON, *Beyond the Mother Country...*, s. 136–137.

¹⁷⁶ Srov. HANSEN, R., *Citizenship and Immigration in Postwar Britain*, Oxford 2004, 89–91; SOLOMOS, J., *Race and Racism in Britain...*, s. 55–56.

¹⁷⁷ PILKINGTON, *Beyond the Mother Country...*, s. 149.

¹⁷⁸ SANDBROOK, D., *Never Had It So Good...*, s. 240.

5.2 Dopad nepokojů na karibskou komunitu

Rasové nepokoje ze srpna a září 1958 karibskými přistěhovalci hluboce otřásly a jejich představy o Británii jako „mateřské zemi“ a vlastní britské identitě se zhroutily. Nejvíce zasaženi byli starší západoindičtí imigranti, u nichž byly představy o „mateřské zemi“ hlouběji zakořeněny než u jejich dětí.¹⁷⁹ Někteří karibští přistěhovalci se rozhodli z Velké Británie odejít. Zatímco v několika předcházejících letech se počty imigrantů vracejících se do Karibiku pohybovaly mezi 150–200 měsíčně, v roce 1959 se jich vrátilo 4 500. Vedle hospodářské recese se na navýšení tohoto počtu podílely právě nedávné rasové nepokoje.¹⁸⁰

Společná zkušenost s diskriminací a násilnými útoky posílily vzájemné vztahy mezi karibskými přistěhovalci. Západoindická komunita ve Velké Británii se v této době totiž skládala z řady menších komunit podle příslušnosti k jednotlivým karibským ostrovům, mezi nimiž existovalo mnoho rozdílů, rivalita i řada vzájemných předsudků.¹⁸¹ Jednotlivá území Britské Západní Indie od sebe často dělila značná vzdálenost a britská správa nepodporovala kontakty mezi jednotlivými ostrovy.¹⁸² Rasové nepokoje roku 1958 podnítily vzájemnou solidaritu a přispěly k formování jednotné západoindické identity.¹⁸³

Události babího léta 1958 měly za následek aktivizaci černé komunity a vznik sdružení, která měla za cíl její organizaci. Tak byla založena *United Africa-Asia League*, nebo *Association for the Advancement of Coloured People*. V Notting Hillu vzniklo sdružení *Coloured People's Progressive Association*, které se soustředilo na ochranu práv a sjednocování barevné komunity. Fórem pro nově vzniklé organizace a karibskou komunitu se staly noviny *West Indian Gazette* pod vedením Claudie

¹⁷⁹ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 139–140, 143.

¹⁸⁰ PATTERSON, S., *Dark Strangers...*, s. 49.

¹⁸¹ Ne všichni obyvatelé Západní Indie hovořili anglicky, například na Svaté Lucii a Dominice byla prvním jazykem kreolština. K dalším rozdílům patřily náboženské mezi protestanty a rastafariány. Vědomosti o obyvatelích ostatních ostrovů se většinou omezovaly na stereotypy. O Trinidadě se kolovalo, že jsou gayové, o Barbadosanech že jsou hloupí a pracovití a o Jamajčanech se říkalo, že jsou okázalí a popudliví.

¹⁸² Dilip Hiro k tomuto uvádí příklad s listovní zásilkou: zatímco doručení dopisu odeslaného z Jamajky přímo na Trinidad trvalo deset týdnů, když putoval přes Británii, tak jeho doručení trvalo čtyři týdny.

¹⁸³ Srov. HIRO, D., *Black British, White British...*, s. 40–41; SANDBROOK, D., *Never Had It So Good...*, s. 315, 341–342.

Jonesové.¹⁸⁴ Claudia Jonesová zorganizovala v lednu 1959 karneval na podporu karibské solidarity, kultury a mezirasového porozumění v prostorách St Pancras Town Hall. Z této tradice během 60. a 70. let vnikl tzv. Notting Hill Carnival, který se koná každoročně v srpnu v ulicích Notting Hillu.¹⁸⁵

¹⁸⁴ PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country...*, s. 142–143.

¹⁸⁵ Srov. HINDS, D., *The West Indian Gazette. Claudia Jones and the Black Press in Britain*, in: *Race and Class* [online], 2008, roč. 50, č. 1 [cit. 2014-07-26], dostupné z: <http://rac.sagepub.com/content/50/1/88>, s. 92; RAMDIN, R., *Reimagining Britain...*, s. 182.

6 Závěr

Druhá světová válka se stala důležitým mezníkem v historii přistěhovalectví do Velké Británie. Hlavním impulsem pro imigraci z Evropy a Nového Commonwealthu byl nedostatek pracovních sil, který brzdil poválečnou obnovu britského hospodářství. Důležitým faktorem, který ovlivnil přistěhovalectví z Nového Commonwealthu, bylo přijetí *British Nationality Act*, jež umožňoval neomezený vstup na Ostrovy všem britským subjektům.

Za počátek imigrace ze Západní Indie je považován příjezd parníků *Empire Windrush* v roce 1948. I přes špatnou hospodářskou situaci v Karibiku, kde po válce nezaměstnanost přesahovala 20 %, a vysokou poptávku po pracovní síle v Británii, zůstávalo množství příchozích v letech 1948–1953 relativně nízké. K významnému nárůstu došlo po přijetí *McCarran – Walter Act* Spojenými státy v roce 1952, který razantně omezil imigraci z Karibiku.

Karibští přistěhovalci se při kontaktu s majoritní společností setkávali s rasovými předsudky a diskriminací, které významným způsobem ovlivňovaly jejich život v Británii. Stereotypní vnímání západoindických imigrantů jako líných, nekvalifikovaných či neschopných pracovníků ovlivňovalo možnost získat práci odpovídající jejich kvalifikaci, takže většina z nich pracovala na podřadných pozicích.

S největšími obtížemi se však karibští přistěhovalci setkávali při shánění bydlení. Zejména Londýn se po druhé světové válce potýkal s akutním nedostatkem bytů. Obecní bydlení bylo pro imigranty prakticky nedostupné, takže byli nuceni shánět ubytování v podnájmu, při jehož hledání se setkávali s větší či menší mírou diskriminace.

Narůstající počet barevných imigrantů během 50. let vedl ke zvyšování napětí mezi většinovou společností a přistěhovalci, jejichž přítomnost byla spojována s řadou problémů. Byli obviňováni z toho, že jako levná pracovní síla ohrožují výši platu bílých zaměstnanců a zhoršují svojí přítomností krizi na trhu s nemovitostmi. Zvýšená koncentrace imigrantů v chátrajících čtvrtích, jako byl Notting Hill a oblast St Ann's v Nottinghamu, byla dávana do souvislosti s jejich neutěšeným stavem, ve kterém se ale nacházely již dávno před příchodem karibských přistěhovalců. Největší nelibost vyvolávaly u většinové společnosti vztahy mezi černochoy a bílými ženami.

Situaci v Notting Hillu navíc zhoršovaly aktivity krajně pravicových uskupení, jako bylo například *Union Movement* pod vedením Oswalda Mosleyho, která vyostřovala atmosféru v oblasti svými mítinky a letákovými kampaněmi. Jejich agitace silně rezonovala zejména mezi mladými muži z dělnické třídy, u kterých přítomnost barevných imigrantů vyvolávala pocit socioekonomického ohrožení. Řada z těchto mladíků byli tzv. *Teddy Boys*, mládežnická subkultura se specifickým stylem oblékání připomínajícím módu edwardiánské Británie, součástí jejichž kultury bylo i násilí – zejména vůči konkurenčním gangům, ale čím dál tím častěji i vůči barevným přistěhovalcům.

Během léta 1958 začaly útoky na karibské imigranty přibývat. Incident ze soboty 23. srpna v baru na St Ann's Well Road rozpoutal vlnu násilností vůči barevným přistěhovalcům, které pokračovaly s přestávkami a střídavou intenzitou až do 2. září. Davy bělochů, mezi nimiž většinou převažovali mladí muži, se shromažďovaly v ulicích, pokřikovaly a napadaly imigranty i jejich majetek. Když ale nebyli k dispozici přistěhovalci, bili se mezi sebou nebo napadali policisty.

Po zbytek září docházelo i nadále k incidentům mezi bělochy a černochoy, ale žádný nebyl vážnějšího charakteru. Po nepokojích se zvýšila přítomnost policie v Notting Hillu a situace se zde uklidnila. Vražda Kelsa Cochreana v květnu 1959, která je považována za jakýsi dovětek k událostem babího léta 1958, i přes obavy veřejnosti na této skutečnosti nic nezměnila.

Vedle polemiky o podílu mladistvých delikventů na rozpoutání násilí, kterou vedl především dobový tisk, se rasové nepokoje v Nottinghamu a Notting Hillu staly předmětem politických debat o imigraci a jejím omezení. Labouristé i Liberální strana se z obavy o jednotu Commonwealthu vyjádřili proti omezení přistěhovalectví a ze stejného důvodu bylo i první oficiální vyjádření konzervativní vlády formulováno obezřetně. Po parlamentních volbách v říjnu 1959 začal sílit tlak na zavedení imigračních kontrol, který vyvrcholil v roce 1962 přijetím zákona *Commonwealth Immigrants Act*, který omezoval přistěhovalectví z Nového Commonwealthu.

Rasové nepokoje otřáslly karibskými přistěhovalci v Británii. Jejich důsledkem bylo na jedné straně zhroucení představ o „mateřské zemi“ a vlastním postavení v britské společnosti, ale na straně druhé přispěly k semknutí karibské komunity a formování jednotné západoindické identity.

Nepokoje v Nottinghamu a Notting Hillu v roce 1958 se staly důležitým předělem v rasových vztazích ve Velké Británii. Samotné události a jejich medializace vynesly do popředí zájmu domnělé i skutečné problémy spojené s přítomností barevných imigrantů, které se staly předmětem diskuzí v následující dekádě.

Seznam literatury

Prameny

Cabinet Papers, *CONCLUSIONS of a Meeting of the Cabinet held at 10 Downing Street, S. W. 1, on Monday, 8th September, 1958, at 11 a. m.* The National Archives, dostupné z: <http://discovery.nationalarchives.gov.uk/searchui/orders/download/?o=I/14/03478326W&a=D766393>.

Cabinet Papers, *CONCLUSIONS of a Meeting of the Cabinet held at 10 Downing Street, S. W. 1, on Thursday, 11th September, 1958, at 4 p. m.*, The National Archives, dostupné z: <http://discovery.nationalarchives.gov.uk/searchui/orders/download/?o=I/14/03478384X&a=D7663933>.

Dobový tisk

The Manchester Guardian

The Observer

Monografie a odborné studie

BALLARD, R., *Desh Pardesh. The South Asian Experience in Britain*, London 1994.

BOURNE, S., *The Motherland Calls. Britain's Black Servicemen & Women, 1939–45*, Stroud 2012, dostupné v Kindle Edition.

CAIRNCROSS, A., *Years of Recovery. British Economic Policy 1945–51*, London 2006.

COLLINS, M., *Pride and Prejudice. West Indian Men in Mid-Twentieth-Century Britain*, in: *Journal of British Studies* [online], 2001, roč. 40, č. 3, s. 391–418 [cit. 2014-07-15], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3070729>.

COVEY, H. C., *Street Gangs Throughout the World*, Springfield 2010.

FERGUSON, N., *Britské impérium. Cesta k modernímu světu*, Praha 2007.

- FRYER, P., *Staying Power. The History of Black People in Britain*, London 1988.
- FYVEL, T. R., *Troublemakers. Rebellious Youth in an Affluent Society*, New York 1964.
- GILROY, P., *'There Ain't No Black in the Union Jack'. The Cultural Politics of Race and Nation*, Chicago 1991.
- GISH, O., *Color and Skill. British Immigration, 1955–1968*, in: *International Migration Review* [online], 1968, roč. 3, č. 1, s. 19–37 [cit. 2014-07-28], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3002179>.
- GREEN, J., *THEM. Voices from the Immigrant Community in Contemporary Britain*, London 1990.
- HANSEN, R., *Citizenship and Immigration in Postwar Britain*, Oxford 2004.
- HINDS, D., *The West Indian Gazette. Claudia Jones and the Black Press in Britain*, in: *Race and Class* [online], 2008, roč. 50, č. 1, s. 88–97 [cit. 2014-07-26], dostupné z: <http://rac.sagepub.com/content/50/1/88>.
- HIRO, D., *Black British, White British. A History of Race Relations in Britain*, London 1992.
- HOLMES, C., *John Bull's Island. Immigration and British Society 1871–1971*, London 1994.
- INWOOD, S., *Historie Londýna*, Praha 2003.
- JUDD, D., *IMPÉRIUM. Britská imperiální zkušenost od roku 1765 do současnosti*, Praha 1999.
- KYNASTON, D., *Austerity Britain 1945–51*, London 2007.
- KYNASTON, D., *Modernity Britain. Opening the Box, 1957–1959*, London 2013.
- LAWRENCE, D., *Black Migrants. White Natives. A Study of Race Relations in Nottingham*, London 1974.
- LAYTON-HENRY, Z., *The New Commonwealth Migrants 1945–62*, in: *History Today* [online], 1985, roč. 35, č. 12, s. 27–32 [cit. 2014-04-29], dostupné z: <http://search.proquest.com/docview/1299042080?accountid=35514>.

- MALCOLM, J., *Nightfall at Notting Hill: A Study in Black and White*, in: *The Phylon Quarterly* [online], 1958, roč. 19, č. 4, s. 364–366 [cit. 2014-07-14], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/273097>.
- MARWICK, A., *The Sixties. Cultural Revolution in Britain, France, Italy and the United States*, Oxford 1998.
- MCDOWELL, L., *Working Lives. Gender, Migration and Employment in Britain, 1945–2007* [online], 2013 [cit. 2014-04-13], dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10700049>.
- MILES, R., *The Riots of 1958. Notes on the Ideological Construction of 'Race Relations' as a Political Issue in Britain*, in: *Immigrants & Minorities: Historical Studies in Ethnicity, Migration and Diaspora* [online], 1984, roč. 3, č. 3, s. 252–275 [cit. 2014-07-29], dostupné z: <http://dx.doi.org/10.1080/02619288.1984.9974585>.
- MOORE, T., *Policing Notting Hill. Fifty Years of Turbulence*, Sheffield-on-Loddon Hook 2013.
- OLDEN, M., *Murder in Notting Hill*, Winchester 2011.
- PANAYI, P., *Racial Violence in Britain in the Nineteenth and Twentieth Centuries*, London 1996.
- PATTERSON, S., *Dark Strangers. A Study of West Indians in London*, Harmondsworth 1965.
- PEACH, G. C. K., *Factors Affecting the Distribution of West Indians in Great Britain*, in: *Transactions of the Institute of British Geographers* [online], 1966, č. 38, s. 151–163 [cit. 2014-04-29], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/621431>.
- PEACH, G. C. K., *Immigrants in the Inner City*, in: *The Geographical Journal* [online], 1975, roč. 141, č. 3, s. 372–379 [cit. 2014-04-29], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/1796472>.
- PEACH, G. C. K., *West Indian Migration to Britain*, in: *International Migration Review* [online], 1967, roč. 1, č. 2, s. 34–45 [cit. 2014-04-29], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/3002807>.

- PERRY, K. H., "Little Rock" in Britain. *Jim Crow's Transatlantic Topographies*, in: *Journal of British Studies* [online], 2012, roč. 51, č. 1, s. 155–177 [cit. 2014-07-29], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/23265262>.
- PHILLIPS, M.; PHILLIPS, T., *Windrush. The Irresistible Rise of Multi-Racial Britain*, London 1999.
- PILKINGTON, E., *Beyond the Mother Country. West Indians and the Notting Hill White Riots*, London 1988.
- RADIN, B., *Coloured Workers and British Trade Unions*, in: *Race and Class* [online], 1966, roč. 8, č. 2, s. 157–173 [cit. 2014-07-13], dostupné z: <http://rac.sagepub.com/content/8/2/157.citation>.
- RAMDIN, R., *Reimagining Britain. Five Hundred Years of Black and Asian History* [online], 1999 [cit. 2014-06-19], dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10480007>.
- SANDBROOK, D., *Never Had It So Good. A History of Britain from Suez to the Beatles*, London 2006.
- SANDBROOK, D., *White Heat. A History of Britain in the Swinging Sixties*, London 2007.
- SIMONOVÁ, M., *Přistěhovalectví do Velké Británie v letech 1945–1971. Příspěvek k dějinám ostrovního státu ve 20. století*, diplomová práce FF UK v Praze, Praha 2008.
- SOLOMOS, J., *Race and Racism in Britain* [online], 2003 [cit. 2014-07-08], dostupné z: <http://site.ebrary.com/lib/natl/Doc?id=10076869>.
- SPENCER, I. R. G., *British Immigration Policy Since 1939. The Making of Multi-Racial Britain*, London 2003.
- STEINERT, J. D.; WEBER-NEWTN, I., *German Migrants in Post-War Britain. An Enemy Embrace*, London 2006.
- TANNAHILL, J. A., *European Volunteer Workers in Britain*, Manchester 1958.
- THURLOW, R. C., *The Guardian of the 'Sacred Flame'. The Failed Political Resurrection of Sir Oswald Mosley after 1945*, *Journal of Contemporary*

History [online]. 1998, roč. 33, č. 2, s. 241–254 [cit. 2014-05-30], dostupné z:<http://www.jstor.org/stable/260975>.

WANNER, J., *Bitva o Suez. Studená válka, druhý arabsko-izraelský konflikt a britsko-francouzská intervence v Egyptě*, Praha 2006.

WATERS, Ch., "*Dark Strangers*" in *Our Midst. Discourses of Race and Nation in Britain, 1947–1963*, in: *Journal of British Studies* [online], 1997, roč. 36, č. 2, s. 207–238 [cit. 2014-07-29], dostupné z:<http://www.jstor.org/stable/176012>.

WHITE, J., *London in the Twentieth Century. A City and Its People*, London 2009, dostupné v Kindle Edition.

WINDER, R., *Bloody Foreigners. The Story of Immigration to Britain*, London 2007.

ZUBRZYCKI, J., *Polish Emigration to British Commonwealth Countries. A Demographic Survey*, in: *International Migration Review* [online], 1979, roč. 13, č. 4, s. 649–672 [cit. 2014-04-14], dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2545180>.

Internetové zdroje

Bygones: The Race Riots, 50 Years On, Nottingham Post [online], 2008 [cit. 2014-06-19], dostupné z: <http://www.nottinghampost.com/Bygones-race-riots-50-years/story-12174920-detail/story.html>.

CROSS, R. J., *The Teddy Boy as Scapegoat*, [online], 1998, s. 263–291 [cit. 2014-05-29], dostupné z: <http://www.kompost.ru/files/file75709784.pdf>.

OLDEN, M., *Profile. Kelso Cochrane, Carpenter Whose Murder Helped Change the Face of Race Relations*, The Telegraph [online], 2011 [cit. 2014-06-27], dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/crime/8748233/Profile-Kelso-Cochrane-carpenter-whose-murder-helped-change-the-face-of-race-relations.html>.

PRESSLY, L. *The 'Forgotten' Race Riot*, [online], 2007 [cit. 2014-06-18], dostupné z:http://news.bbc.co.uk/2/hi/uk_news/6675793.stm.

RAYNER, G., *After 50 Years, Kelso Cochrane's 'Killer' Is Named in Book on Notorious Notting Hill Race Murder*, The Telegraph [online], 2011 [cit. 2014-06-28], dostupné z:<http://www.telegraph.co.uk/news/uknews/crime/8747963/After-50-years-Kelso-Cochranes-killer-is-named-in-book-on-notorious-Notting-Hill-race-murder.html>.

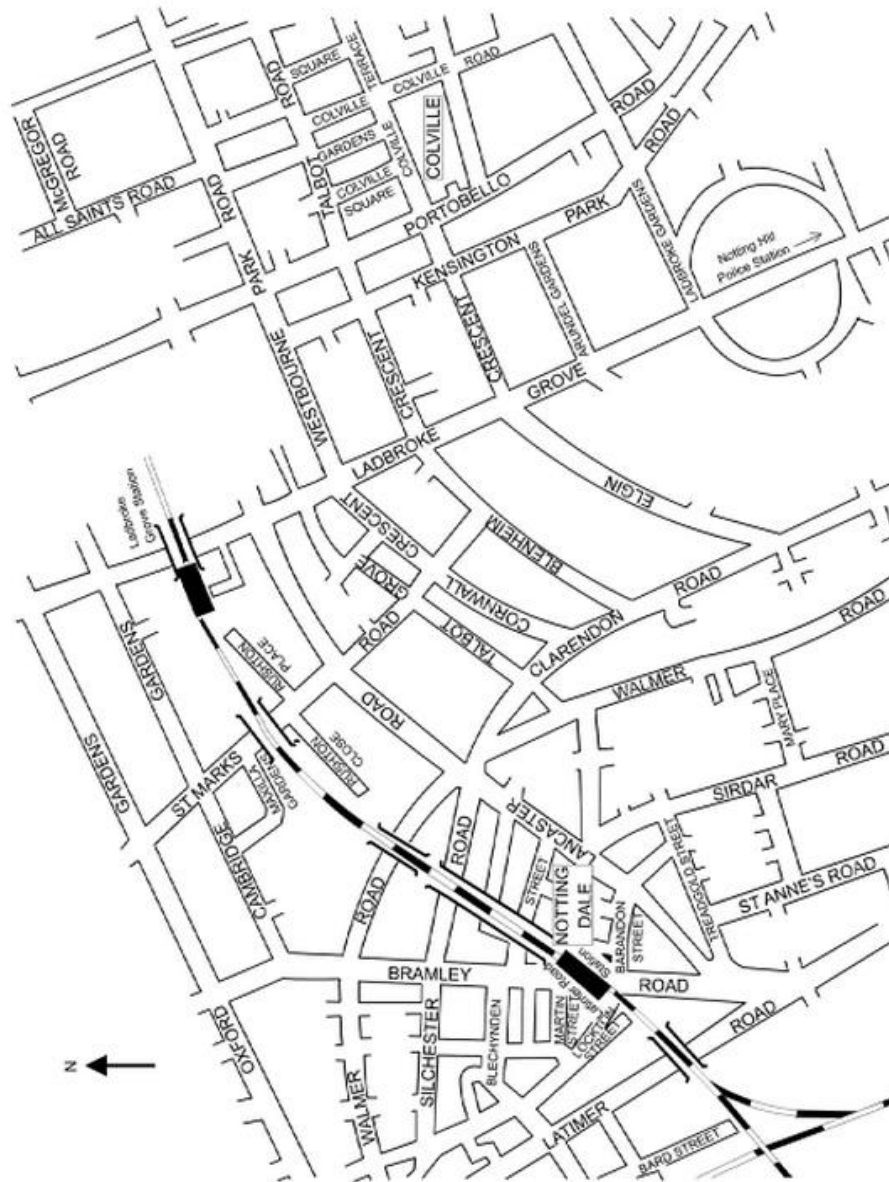
ROWE, R. *Who Killed Kelso Cochrane?*, [online], 2006 [cit. 2014-06-27], dostupné z:<http://news.bbc.co.uk/2/hi/programmes/4871898.stm>.

TRAVIS, A., *After 44 Years Secret Papers Reveal Truth about Five Nights of Violence in Notting Hill*, The Guardian [online], 2002 [cit. 2014-06-21], dostupné z:<http://www.theguardian.com/uk/2002/aug/24/artsandhumanities.nottinghillcarnival2002>.

VEDRAL, J. *Doufám, že zemřu dřív, než zestárnu*, iDNES [online], 2008 [cit. 2014-05-29], dostupné z: http://zpravy.idnes.cz/doufam-ze-zemru-driv-nez-zestarnu-drg/zpr_archiv.aspx?c=A080724_175223_kavarna_bos.

Příloha

Mapa hlavní oblasti rasových nepokojů v Notting Hillu 1958

Zdroj: MOORE, T., *Policing Notting Hill. Fifty Years of Turbulence*, Sheffield-on-Loddon Hook 2013, s. 40.